

Pedagogická
fakulta
Faculty
of Education

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích

Pedagogická fakulta

Katedra pedagogiky a psychologie

Bakalářská práce

Zkušenosti s realizací Univerzity pro batolata – programem Ostrov objevů

Vypracovala: Ing. Markéta Korbelová

Vedoucí práce: PhDr. Miluše Vítečková, Ph.D.

České Budějovice 2019

Prohlášení

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně pouze s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce v nezkrácené podobě elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích, 20. 6. 2019

Ing. Markéta Korbelová

Poděkování

Děkuji vedoucí práce PhDr. Miluši Vítečkové, Ph.D. za cenné rady, připomínky, náměty, vedení a laskavou pomoc při zpracování této bakalářské práce.

ABSTRAKT

Cílem této bakalářské práce je definovat zkušenosti s realizací Univerzity pro batolata – programem Ostrov objevů. Dále je tato práce úvodem do problematiky rozvoje a aktivního učení dvouletých dětí.

Teoretická část této bakalářské pojednává o specifikách práce s dětmi ve věku 1-3 roky a zaměřuje se především na rozvoj psychické, sociální a kognitivní stránky jejich osobnosti. Dále jsou v práci zmíněny obecné vlastnosti programu Ostrov objevů a v neposlední řadě také způsoby a metody rozvoje batolete, které jsou v tomto programu využité.

V praktické části jsem se zaměřila na silné a slabé stránky programu Ostrov objevů z pohledu rodičů a lektorek tohoto programu.

KLÍČOVÁ SLOVA

Ostrov objevů, aktivní učení, dvouleté děti, rozvoj osobnosti

ABSTRAKT

The main objective of this bachelor thesis is to describe experience with realization of The Toddler's University, specifically with the Discovery Island Program. The other objective of this thesis is to show the issues of development and active learning of two years old children.

The theoretic part of this bachelor thesis involves the specifics of working with children in the age of 1-3 with focus to mental, social and cognitive development of their personality. It also mentions general characteristics of the Discovery Island Program. Third, it talks about methods used in toddlers' development in this program.

The practical part shows the strengths and weaknesses of the Discovery Island Program from the point of view of both parents and instructors.

KEY WORDS

The Discovery Island Program, active learning, two years old children, mental development

OBSAH

ÚVOD.....	8
TEORETICKÁ ČÁST.....	9
1 CHARAKTERISTIKA BATOLECÍHO OBDOBÍ.....	9
1.1 Základní znaky batolecího období.....	9
1.2 Fyzický rozvoj.....	10
1.3 Kognitivní rozvoj.....	11
1.4 Emoční a sociální rozvoj.....	13
2 VZDĚLÁVÁNÍ V BATOLECÍM VĚKU.....	14
2.1 Hra jako prostředek učení.....	16
2.2 Principy her.....	17
2.3 Klasifikace her.....	18
3 SOCIALIZACE.....	20
4 PEDAGOGICKÉ PŮSOBENÍ LEKTORA.....	22
5 PROGRAM OSTROV OBJEVŮ.....	24
5.1 Koncepce programu Ostrova objevů.....	24
5.2 Lekce programu Ostrov objevů.....	25
5.3 Struktura lekce programu Ostrov objevů.....	26
EMPIRICKÁ ČÁST.....	28
6 CÍL A VÝZKUMNÉ OTÁZKY.....	28
Cíl.....	28
Výzkumné otázky.....	28

7	METODIKA.....	29
7.1	Výzkumná strategie.....	29
7.2	Výzkumný soubor.....	29
7.3	Technika sběru dat.....	35
7.4	Vyhodnocování získaných dat.....	36
8	VÝSLEDKY VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ.....	37
8.1	Výsledky na základě rozhovoru s rodiči.....	37
8.1.1	Názory na zájmové kroužky pro děti v batolecím věku.....	37
8.1.2	Motivace pro zapojení do Ostrova objevů	38
8.1.3	Postoj rodičů k programu	41
8.1.4	Reakce dětí	43
8.1.5	Zpětná vazba.....	44
8.2	Výsledky na základě rozhovoru s lektorkami.....	49
8.2.1	Vlastní cesta k programu Ostrov objevů	49
8.2.2	Pohled lektora na Ostrov objevů	51
8.2.3	Problémy vyskytující se při realizaci Ostrova objevů.....	53
8.2.3	Zpětná vazba od rodičů a dětí na program Ostrov objevů.....	56
8.3	SWOT analýza	57
9	DISKUZE.....	59
	ZÁVĚR	63
	SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ	65
	SEZNAM PŘÍLOH.....	69

ÚVOD

Současný svět vykazuje enormní zájem o výchovu a vzdělávání dětí již od kojeneckého věku. Není divu, že je vyvíjen určitý tlak na rodiče, aby nezapomínali na to, že pro rozvoj dětského osobnostního potenciálu jsou nejdůležitější první dva roky po narození.

Vyšlo mnoho studií o tom, jak se během tří let vytváří základy osobnosti a duševní rozvoj dítěte dosáhne takového pokroku, že kdybychom se v dospělosti snažili dosáhnout obdobného duševního rozkvětu, trvalo by nám to jistě přes půl století.

Montessori (2018) byla jedna z prvních, která se zabývala vlastnostmi „absorbující mysli“ dítěte. Je to část mysli, která má velkou schopnost učit se sama. Tím, že dítě pozoruje okolí, vstřebává do sebe nové a nové informace, jakoby bezděčně, nenásilně. Vstřebávání nových dojmů neprochází jen skrz mysl, ale prochází celým tělem tak intenzivně, že v něm probouzí vášně a nadšení k prozkoumávání dalších skutečností, které jsou součástí našeho života.

Bakalářská práce je rozdělena na dvě části, a to na část teoretickou a část empirickou. V teoretické práci jsem se zaměřila na stručnou charakteristiku vývojových specifik dítěte v období batolete, z kterých se vycházelo při vytváření kurzu Ostrov objevů. Zároveň jsem přiblížila koncepci programu Ostrova objevů, který je zaměřen na vzdělávání dětí od jednoho až jednoho a půl roku do třech let. V jedné z kapitol jsem se zaměřila na strukturu jednotlivých lekcí, a jakými oblastmi byly děti provázeny. Více jsem se zaměřila na hru jako jeden z využívaných prostředků učení pro děti v batolecím věku. A více jsem rozebrala socializaci batolete, které je v tomto věku stěžejní na vytváření osobnosti dítěte.

Empirická část přináší výsledky na základě polostrukturovaných rozhovorů s rodiči, kteří se svými dětmi navštěvovali program Ostrov objevů v Českých Budějovicích a též i rozhovorů se samotnými lektorkami kurzu. Stěžejní je rozsáhlá interpretace zjištěných výsledků výzkumu, na základě kterých byly stanoveny silné a slabé stránky tohoto vzdělávacího programu pro děti v batolecím věku.

TEORETICKÁ ČÁST

1 CHARAKTERISTIKA BATOLECÍHO OBDOBÍ

1.1 Základní znaky batolecího období

Vzhledem k tomu, že tématem bakalářské práce je vliv programu Ostrov objevů na komplexní rozvoj dítěte v batolecím věku, je nutné se nejdříve zabývat pojmem *batolecí období*.

Mluvíme-li o batolecím období, jedná se zhruba o časové období od roku do tří let. Pro toto období jsou dle Heluse (2004) charakteristické tři zlomové úseky, které mají zásadní vliv na vývoj osobnosti dítěte. Za prvé se jedná o zvládnutí chůze a s ním související objevování prostoru. Dále se zkoumáním prostoru souvisí i objevování otázek a získávání odpovědí od okolí, a tím i rozvoj myšlení. A v neposlední řadě i zrod své identity a používání slůvka „já“.

Šulová (2005, s. 55) k tomu dodává: *„Období batolete je charakterizováno jako období výrazného motorického rozvoje spojeného se samotnou chůzí a s cílenou manipulací, doba osvojování mateřského jazyka a rozšiřování sociálních vztahů, doba vydělování vlastního já a sebeuvědomování.“*

Jak již bylo řečeno, batolecí období je velmi citlivá část období vývoje dítěte a jeho popisem a zkoumáním se zabývalo mnoho psychologů. V čem se všichni shodli, je to, že dítě je nesmírně fascinováno pohybem a aktivitami s ním souvisejícími. Z hlediska hrubé motoriky zvládne batole od roku do tří let se postavit, udělat první krůčky a posléze se rozeběhnout do prostoru. Z počátku je chůze nejistá, ale kolem druhého roku už dítě zvládne běhat, chodit do schodů a ze schodů s přidržením a přísunem nohy, také se dokáže při běhu vyhnout překážkám a dokáže na jedné noze stát, ale jen na malý okamžik (Vágnerová, 2005). Ale ještě dvě dovednosti se v tomto věku objeví, které u batolete vyvolají nemalou radost ze zvládnutí – házení a kopání do míče (Matějček, 2005).

V jemné motorice pomocí dlaňovitého úchopu drží tužku a je schopno prvních pokusů o kreslení. Při oblékání ho fascinuje rozepínání zipů a knoflíků a pokouší se pít z hrníčku, který drží v jedné ruce. Jeho jemná motorika není ještě tak koordinovaná, takže obsah hrníčku často vylije (Allen & Marotz, 2005). Ze začátku zvládne dávat dvě až tři kostky na sebe, ale ke konci batolecího období už umí postavit i složitější konstrukce („hrad“). V tomto věku zvládá rozlišit základní geometrické tvary a vložit je do příslušných otvorů (Langmeier & Křejiřřová, 2006).

Vývoj řeči kolem druhého roku nabývá rozmachu a souvisí s vývojem myšlení. Matějček tento proces popsal nádhernou vzletnou větou. Dítě, „*dostává křídla, na kterých se budou přenášet myšlenky.*“ (Matějček, 2005, s. 114). Pomocí řeči se dítě stává více samostatné a pomocné gestikulace a grimasy jdou do pozadí. Kolem druhého roku věku pochyťí dvě slova za den a začíná říkat krátké říkanky a písničky (Řičan, 2014). Jeho slovní zásoba čítá kolem 400 slov. „*Těžišťe vývojových pokroků je však nadále ve vývoji řeči.*“ (Matějček, 2005, s. 107).

Z hlediska psychosociálního vývoje jsou pro děti v batolecím věku důležití lidé patřící do úzkého rodinného kruhu, kteří mu dávají pocit bezpečí a sounáležitosti a dítě je stále silně závislé na blízkých rodinných příslušnících (Grůzová & Syslová, 2015).

1.2 Fyzický rozvoj

Dle Montessori (2018, s. 88) se dítě začne v prostoru pohybovat až poté, kdy jeho mysl vstřebala vše důležité z jeho blízkého okolí. Prvními krůčky se dítě snaží budovat svou fyzickou nezávislost, chce setřást „*svou závislost na lidech okolo sebe, až přijde ta chvíle, kdy se rozhodne být nezávislé i duševně.*“ Je sice pravda, že rozvoj pohybu je z větší části dán biologickým základem, ale i vnitřní rozpoložení dítěte je hnacím motorem k vědomému pohybu. Budeme-li pozorovat dítě v tomto období, všimneme si, že se dítě snaží o dokončení konkrétní činnosti, jako je např. pro nás nepochopitelné přemísťování nábytku z jedné strany místnosti na druhou nebo chození do a ze schodů, dokud se úplně neunaví. Takovéto činnosti, které dle nás mohou činit bez nějakého důvodu, mu napomáhají

k zlepšování koordinace pohybů. A právě díky tomuto trénování a zlepšování, které je hnáno vnitřní přirozenou touhou bádát, zkoumat, si batole buduje v sobě základní lidské dovednosti. Montessori (2018, s. 161) to přirovnává k tomu, že: „*Dítě nechodí jen svýma nohama, ale také očima.*“ Pro batole není problém ujít větší vzdálenost, ale pohyb se bude dít zcela přirozeně a podle určitých zákonitostí. Dítě totiž nemá určený cíl, jen udává směr, kam chce jít a jakým tempem.

Tak jako je řeč vázána na sluch, tak pohyb úzce souvisí se zrakem, protože dítě potřebuje vědět, kam pokládá svá chodidla a co jeho ruce dělají.

Rozvoj jemné motoriky významně ovlivňuje i rozvoj mentální inteligence. Zkoumání okolí pomocí rukou podněcuje mysl dítěte a jeho psychologický rozvoj. Tento rozvoj je též úzce propojen i s duševním životem jedince. Když dítě do svého zkoumání světa zapojí ruce, je větší pravděpodobnost, že se dětská inteligence více rozvine a zvýší se její potenciál.

V *Příloze č. 6* je možno si prohlédnout vytvořený diagram k lepšímu pochopení rozvoje pohybu u batolete, který je součástí knihy *Absorbující mysl* od Montessori (2018, s. 158-159), kde je výstižně znázorněn rozvoj pohybu dítěte od narození do dvou let.

1.3 Kognitivní rozvoj

V knize *Odemykání dětského potenciálu* autoři Mühlfeit a Novotná (2018) mluví o tom, že dítě je jako houba, která do sebe nasává vše, co vidí, slyší a vnímá a veškeré tyto informace se ukládají do podvědomí dítěte.

Gray (2015) ve své eseji, kterou vypracoval pro stránku <https://www.psychologytoday.com>, rozvíjí myšlenku, zda jsou pro dítě v prvních rocích jeho života důležité dovednosti akademické, které jsou v protipólu dovednostem intelektuálním. Rozdílnost těchto dovedností rozebrala Katz (2015) ve svém článku, který zveřejnila za organizaci pro ochranu dětí *Defending the Early Years*. Akademickými dovednostmi chápe takové dovednosti, které jsou vyučovány pomocí metod demonstrace, recitace, zapamatování a opakovanou praxí. Naproti tomu intelektuální dovednosti se týkají způsobu uvažování, zkoumání, porozumění a pochopení smysluplnosti světa a s těmito dovednostmi se dítě už narodí a rozvíjí se svým

tempem, pozorováním, zkoumáním a hraním. Esej od Graye (2015) byla sepsána na základě společenské kontroverzní otázky, zda je potřeba, aby děti v předškolním věku byly akademicky vzdělávány. Zde Gray (2015) poukázal na svůj dlouholetý průzkum, kdy došel k názoru, že jediné, co dítě v tomto věku potřebuje, je stimulující prostředí, ve kterém může rozvíjet svou inteligenci svým tempem a vlastním způsobem. V takovém prostředí se k dětem dostávají dovednosti nenásilně a snadno, a to přesně ve chvíli, kdy jsou potřeba a děti vyžadují jen malou pomoc od dospělých. V závěru eseje uvádí, že první roky by měly být tráveny zejména hraním, zkoumáním a rozvíjením intelektuálních základů, které by dětem později umožnily získat „akademické dovednosti“ relativně snadno. A pakliže je prostředí bohaté na příjemné činnosti, které propůjčují prvek zajímavosti, vyzývají děti spontánně k získávání vlastních zkušeností.

Montessori (2018) např. vnímá ruce jako důležitý nástroj pro rozvoj inteligence. Už při pozorování batolete nelze přehlédnout, že dítě si neustále s něčím hraje, fascinovaně prozkoumává malé detaily, které se nám zdají být nezajímavé. Jako by ho hnala neuvěřitelná skrytá síla, která ho posouvá dál.

Dítě si uvědomuje, na základě pozorování, že řeč je důležitý prostředek k podělení se o myšlenky s ostatními. Vzbuzuje se v něm touha tento jazykový prostředek plně ovládnout a tak podvědomě a bez cizí pomoci se snaží co nejvíce naučit. Kolem roku dítě řekne své první úmyslné slovo a v roce a půl dochází k náhlému nárůstu slovní zásoby, kterou můžeme vnímat jako explozi slov, kdy se střídají stovky podstatných jmen se slovesy doplněné řadou přídavných jmen. Věty se neskládají jen ze dvou slov, ale jsou plnohodnotnou větou spojující několik slov k vyjádření myšlenek dítěte.

Myšlení pro dítě v batolecím věku je nejprve praktické, nezávislé na řeči, až později s rozvojem řeči, se vyvíjí v myšlení konkrétní (Splavcová & Kropáčková, 2016).

1.4 Emoční a sociální rozvoj

„Pokroky v motorických dovednostech a ve schopnostech dohovořit se – třeba i primitivně – řečí umožňují pokroky v sociální oblasti. Dítě se stává autonomním nejen tím, že je schopno si samo dojit, kam chce, a zmocnit se všeho, co je mu na dosah a v čem mu okolí nezabrání, ale i tím, že značně pokročí ve své sebeobsluze“ (Langmeier & Krejčířová, 2006, s. 76–77).

Dítě si začíná uvědomovat své postavení ve společnosti a také jaký má vztah dospělý k jeho osobě. Jeho sebeuvědomění je hodně závislé na hodnocení dospělým (Grůzová & Syslová, 2015). Helus (2004) ještě doplňuje, že kolem druhého roku se začne dítě prosazovat a říkat „já sám“, což okolí může někdy vnímat jako vzpouru proti jeho autoritě. Bacus (2015) se zmiňuje o tom, že boj o samostatnost v tomto věku vrcholí a je pro toto období velmi typické.

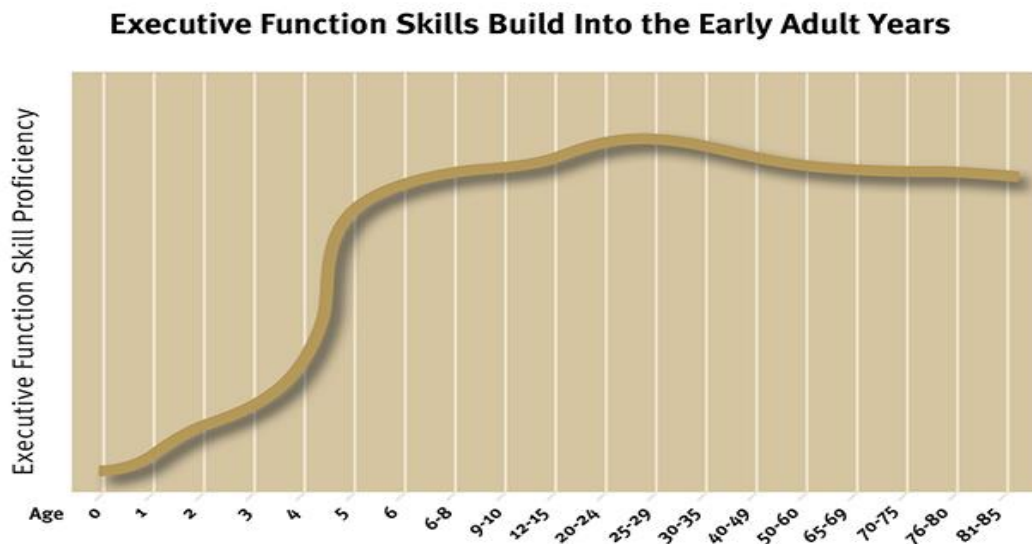
Pro batolecí období dítěte je charakteristický *egocentrismus*, který Kořátková (2005) vysvětluje jako stav, kdy dítě veškeré dění kolem něj vnímá jen přes jeho zájem a přání a přikládá tomuto stavu velkou důležitost. Přesto se u některých dětí začne objevovat soucitné chování k druhým dětem, projevující se pomazlením či nabídnutím hračky (Říčan, 2014).

Po druhém roce začnou děti upřednostňovat hru se svými vrstevníky. Jen je potřeba mít na paměti, že charakteristickým znakem hry dětí v batolecím věku je její paralelnost, což znamená, že děti si hrají vedle sebe, nikoli spolu (Helus, 2004).

2 VZDĚLÁVÁNÍ V BATOLECÍM VĚKU

Od narození do sedmi let se vývoj dítě ubírá neuvěřitelnou rychlostí, jak v oblasti fyzické, emoční, ale hlavně kognitivní. Zhruba 90 % vývoje mozku proběhne do pěti let a jak je patrné z *Obr. 1*, je tento nárůst enormní.

Obr. 1: Tvorba synapsí na základě vnější stimulaci v závislosti na věku dítěte

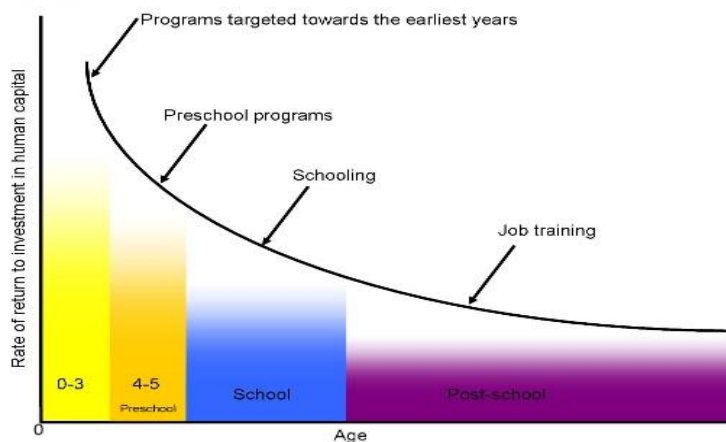

Zdroj: <https://developingchild.harvard.edu/>

Synapsové spoje, které v tomto období vzniknou, jsou nejkvalitnější a budují silný základ na pozitivní vývoj dětí. O tomto období pro konkrétní oblasti vývoje hovoří ve své knize *Odemykání dětského potenciálu* Mühlfeit a Novotná (2018) a jedná se o období, kdy se otvírají *okna příležitostí* (windows of opportunity). Autoři vychází z poznatků nositele Nobelovy ceny Heckmana, který svou studii o důležitosti rozvoji dětí do tří let uveřejnil na <https://heckmanequation.org> (*Obr. 2*).

Obr. 2: Návratnost vzdělávání v závislosti na věku dítěte

Figure 18: Returns to a Unit Dollar Invested.
(a) Return to a Unit Dollar Invested at Different Ages from the Perspective of the Beginning of Life, Assuming One Dollar Initially Invested at Each Age

Zdroj: Heckman (2008, s. 92)

Proces rozvíjení batolete v oblasti osobnostní a sociální je vhodné vnímat v širším kontextu, kdy dochází nejen k předávání vědomostí a dovedností, ale dítě získává nové zkušenosti na základě svého prožitku. Jsou mu též předávány určité hodnotové postoje, a to prostřednictvím hry. Podle Svobodové a Švejdrové (2011, s. 48) je důležité, aby dítě mohlo projevit svůj názor, bylo aktivní, a to více pohybem než slovem, tj.: „*O věcech nemluvit, ale dělat je.*“. Dle Mühlfeita a Novotné (2018, s. 117) je nejcennější, „*když si dítě na věci přijde samo. Osobní zkušenost je pro každého lépe zapamatovatelná a informace o činnosti se v dítěti ukotví hlouběji, než kdyby mu někdo způsob práce ukázal a krok po kroku jej navedl.*“

Hlavní myšlenku vidí Frainet (In Caiatiová a spol., 1994, s. 22) v tomto: „*Aby se dítě vzdělávalo, nestačí, že se mlčky zabere do každé látky, kterou mu člověk více či méně předkládá: ono samo musí jednat, samo tvořit.*“

2.1 Hra jako prostředek učení

Hra je a vždy bude nedílnou součástí dětského období. Hra děti baví a vyvolává v nich pocit štěstí. Je to činnost, kterou si děti zvolí samy, která je baví, dodává jim energii, která je posouvá dál. U dítěte v batolecím věku lze obtížně rozeznat, kdy se jedná o objevování, zkoumání okolí a kdy se jedná o hru. Hraní v tomto věku má jinou podobu než v dalším období. Batole nahodile napodobuje činnosti dospělých, se soustředěním zkoumá své pohybové možnosti, a to vše je ovlivněno psychickým a fyzickým zráním. Dochází ke „*změně chování ... na úrovni senzomotorické, emocionální, sociální a kognitivní.*“ (Kern a kol., 2015, s. 99).

Pokud budeme vycházet z předpokladu, že hra vychází z přirozených potřeb dítěte, můžeme poznatky při pozorování dítěte při hře využít i jako diagnostický prostředek pro podporu rozvoje dítěte. Musíme vycházet z analýzy hry a poté se zaměřit na hlavní ukazatele hry a veškeré naše poznatky hodnotit směrem k motorickému, psychickému a sociálnímu vývoji dítěte (Grůzová & Syslová, 2015).

Nejdříve je proto nutné definovat pojem „*hra*“. Slentz a Krogh (2013, In Grůzová & Syslová, 2015) definují hru jako činnost, kterou si svobodně zvolilo a tato činnost je mu příjemná. Zároveň je k této hře vnitřně motivováno a chová se k ní, jako by to byla reálná činnost.

Kořátková (2005, s. 14) specifikuje pojem hra jako: „*základní aktivitu dětské seberealizace (ale je tomu tak i v obecně lidské rovině). I když vychází z vnitřního popudu a odráží podmínky, ve kterých se dítě nachází, je navíc originálně nastavena podle dispozic každého jedince a její forma se v čase a společnosti proměňuje.*“

Psycholog, zakladatel neobehaviorismu, Skinner (2001, In Kořátková, 2005) hru vnímá jako energii, která má vnitřní hybnou sílu, jenž může být posilována nebo tlumena na základě vnějších podmínek.

Svobodová (2011) vidí hru jako činnost, která zprostředkovává dítěti určité zkušenosti a přináší mu prožitek a proto je pro dítě velmi důležitá.

Mühlfeit a Costl (2018) pro tuto vnitřní hnací energii používají termín *flow*, což je pro ně stav tvůrčího vytržení. Termín *flow*, který je součástí pozitivní psychologie, poprvé označil psycholog maďarského původu Csikszentmihalyi v 90. letech 20. století při studiu umělců zabraných do tvůrčí činnosti (Mühlfeit & Novotná, 2018).

Mühlfeit a Costl (2018, s. 105) v knize *Pozitivní leader* definují *flow* takto: „*práce nám jde od ruky do té míry, že přestává být prací a stává se zážitkem, vrcholným projevem našeho vnitřního zápasu. Navíc se dokážeme oprostít od všech otravných rozptýlení, které nás svádějí z naší ideální cesty k cíli.*“ Z čehož vyplývá, že pokud je dítě při hře ve stavu *flow*, je více kreativnější a lépe vstřebává nové poznatky.

2.2 Principy her

Hlavní znaky, které se ve hře objevují, jsou dle Koťátkové (2005, s. 17) tyto:

„spontánnost, ...zaujetí, ... radost, ... tvořivost, ... fantazie, ... opakování, ... přijetí role.“

Těchto znaků her, založených na aktivitě, spontánnosti a radosti a uspokojení ze hry by měl vhodně využít každý pedagog při předávání zvoleného obsahu vzdělávání. Měl by však zachovávat základní principy hry, které jsou dle Svobodové (2011, s. 49–50) následující:

„Hra je aktivita svobodná, do hry by nikdo neměl být nucen“ ...

„Hra nepřináší účastníkům žádný hmotný prospěch nebo výhodu“ ...

„Hra má svůj čas a prostor“ ...

„Hra má pravidla nebo je „jako“.“

Z uvedeného vyplývá, že dítě může hru prožít i jako pozorovatel a záleží jen na jeho volbě, zda se do hry zapojí. Hra je pro něj činnost, která mu přináší radost a neočekává žádnou hmotnou odměnu. Co mu ale fakticky přináší, je určitá zkušenost, prožitek. A to vše se uskutečňuje v čase a místě, které nepodléhají běžným zákonitostem dospělého.

Gray (2008) se zamýšlel, jaké jsou hlavní vlastnosti charakterizující hru, a došel k závěru, že by se tyto vlastnosti daly shrnout zhruba do pěti následujících vět:

- (1) *Hru si vybíráme sami a sami ji také řídíme;*
- (2) *Hra je aktivita, u které je činnost samotná ceněná více než výsledek;*
- (3) *Hra má strukturu nebo pravidla. Ne nezbytně pevně daná, ale často vycházející z charakteru hráčů;*
- (4) *Hra je nápaditá a není striktní. V určitém smyslu je odtržena od „skutečného“ života;*
- (5) *Hra vyžaduje aktivní, pozorný, ale také nestresující stav mysli.*

(zdroj: www.psychologytoday.com)

2.3 Klasifikace her

V současné době existuje velké množství definic termínu „hra“ a žádnou z nich nemůžeme brát jako dogma. Hry lze rozdělit například podle toho, co rozvíjejí, podle tématu nebo se zaměřit na to, zda jsou hry někým určovány, tudíž jsou řízené nebo jsou volné.

Francouzský spisovatel, filosof a sociolog Cailloise (1998) ve své knize *Hry a lidé* determinoval hry na čtyři základní kategorie, a to podle toho, jaký princip v nich určuje hru:

„*Agón*“ nebo-li soutěž,

„*Alea*“ čili náhoda, která zahrnuje dětmi oblíbená rozpočítávadla,

„*Mimikry*“ což je předstírání a jedná se o dětské opičení, převlíkání či hraní si s panenkou,

„*Ilinx*“ představuje závrať a patří sem různé točení, houpání a motání.

Oproti tomu významný švýcarský přírodovědec a psycholog Piaget na základě dlouhodobého výzkumu přikládá hře „*biologickou funkci aktivního opakování a experimentování, pomocí které se mentálně zpracovávají nové situace a zkušenosti.*“ (Piaget, 1970, In Kořátková, 2005, s. 13 - 14). Jeho teorie o intelektuálním vývoji dítěte úzce pracuje s myšlenkou, že hraní významně souvisí s rozvojem myšlení a inteligencí dítěte. Na základě této myšlenky rozdělil hry na senzomotorické, symbolické a konkrétních operací. Symbolické napomáhají vzniku myšlenkových operací konkrétních, logických a posléze abstraktních. Po období symbolické hry následuje období hry konkrétních operací (2–7 rok

věku dítěte), které je shodné s předoperačním stádiem myšlení, kdy dítě využívá při hře fantazii a používá symboly jako prostředníka k něčemu, co v dané chvíli nemůže například reálně používat. S tímto obdobím souvisí i rozmach řeči a slovní zásoby (Koťátková, 2005).

3 SOCIALIZACE

„Socializace znamená pomalé, postupné začleňování dítěte do celé společnosti. Děje se to prostřednictvím nápodoby a identifikace. Vlivem nápodoby dítě začíná dělat podobné věci, jako jeden z rodičů. Tím se začleňuje do rodiny, posléze získává i větší sebevědomí, které mu pomáhá začleňovat se do kolektivu dětí nebo i dospělých v širší skupině, než je rodina. Socializace začíná v rodině, kde dítě žije. Potom pokračuje v dalším kolektivu, do kterého se dítě dostane – školka, mateřské centrum, škola, zájmový kroužek atd.“ (Špaňhelová, 2006, s. 96).

I Helus (2004) vnímá sociální učení jako hybnou sílu socializace, kdy se působením sociálních vlivů člověk začleňuje do mezilidských vztahů. Toto začleňování zároveň napomáhá k osobnostnímu vývoji. U batolete je nejtypičtější sociální učení nápodobou, díky němuž si dítě osvojuje určité formy chování a vytváří si postoje k okolnímu světu. Vágnerová (2005) to vnímá tak, že rodiče nejvíce ovlivňují socializační proces svými požadavky, které mají na dítě a též svým chováním, jak se v určitých situacích projevují.

Dítě si osvojuje sociální normy, pravidla chování a i životní styl daný nejen jeho rodinou, ale i okolím. Švejcar (2009) k tomu dodává, že zhruba v roce a půl se dítě učí ztotožňovat nejen se svou rodinou, ale i s jinými dětmi a dospělými.

Vztah s dětmi se nejvíce projevuje při paralelní hře, která je typická pro toto období. Děti spolu nespolupracují, ale spíše napodobují jeden druhého (Vágnerová, 2005).

Woolfson (2004) k tomu dodává, že se mohou děti v batolecím věku někdy projevovat na veřejnosti špatnou adaptací na nové podněty. Mohou působit stydlivě. Tato stydlivost by mohla být dána buď dědičností, nebo nedostatkem sociální jistoty. V neposlední řadě může být způsobena i nedostatkem sociálních kontaktů, kdy dítě není příliš zvyklé na kontakt se svými vrstevníky nebo s dospělými. *„Čím více se dítě bude stýkat s vrstevníky, tím dříve zmizí ostych při setkání s novými dětmi a dospělými.“ (Woolfson, 2004, s. 33)*

K procesu socializace se vyjadřuje v rozhovoru pro časopis *Informatorium 3-8* Splavcová, jehož přepis byl uveden na internetové stránce <http://www.rodina.cz/>

(2017, In Těthalová,2017): *„Děti mají možnost získávat nové zkušenosti, je to pro ně zpravidla první kontakt s vrstevníky a též možnost odpoutání se od rodiny. V tom vidím přínos.“*

Montessori (2018) zabývající se nejranějším obdobím lidského života vnímá adaptaci jako zrod vyššího života, života společenského. Říká, že fungující skupina lidí stojí na kombinaci jednání, chování a činností, jež by mělo být v harmonii. Takže tím, že dítě trpělivě čeká, až na něj přijde řada, se v něm rozvíjí základy morálky, které vznikají jakoby náhodně, a to spontánní cestou.

4 PEDAGOGICKÉ PŮSOBENÍ LEKTORA

Autorky knihy *Metody dramatické výchovy v mateřské škole* vnímají kvalitní hodnotu pedagogického působení tam, kdy pedagog využije takové metody, kdy dítěti ukáže, že mu plně důvěřuje a říká mu: „*věřím, že dokážeš vše, co bude třeba. Budu šťastný, když dokážeš víc, než jsem dokázal já.*“ (Svobodová & Švejdomá, 2011, s. 133). Lektor by měl být tedy pro děti autentický ve svých projevech, chovat se přirozeně a pravdivě a to samé by měl dovolit i dětem. Vztah mezi dítětem a lektorem by neměl být založen na nadřazenosti lektora, ale pouze na rovnoprávném vztahu (Horká & Syslová, 2011). Komunikace na partnerském přístupu k dítěti by měla být založena na respektu a uznání dítěte, aby docházelo k podpoře individuálních potřeb dítěte (Kopřiva a kol., 2008).

Úkolem každého lektora je, aby co nejlépe připravil prostředí pro intelektuální rozvoj dětí a aby tento rozvoj všemožně podporoval. Schäfer (2006, In Kaul a spol., 2015) vyzdvihuje některé vlastnosti a chování lektora, které jsou důležité pro rozvíjení schopností dítěte. Pro rozvoj slovní zásoby dítěte je důležitý jazykový vzor, kdy by lektor měl dbát na dobrou výslovnost a zároveň měl brát ohledy na to, že některé děti jsou více aktivní v mluvení a jiné méně. Aby lektor podporoval jazykové porozumění u dítěte, formuluje své věty zřetelně a v krátkých větách. Je vhodné, aby jeho činy byly doprovázeny slovy. Společné prohlížení obrázků a komentování, co je na nich, by mělo být nápomocno k vytváření větší slovní zásoby. Bacus (2015, s. 77) vysvětluje, proč je u dítěte důležité rozvíjet osvojení slovní zásoby „... *necháte ho mluvit, dáte mu čas, aby vyjádřilo své myšlenky, ukážete mu, že popovídat si společně je radost, ale také, že řeč má velkou moc.*“.

Hainstock (2013) nabádá lektory k tomu, aby novost určité aktivity nepokazili tím, že buď řeknou příliš, nebo by byli netrpěliví. To, co se může zdát jednoduché dospělým, nemusí být nutně jednoduché pro batole.

Aktivity, které dítě v průběhu lekce vykonává, by měly být nejdříve ukázány lektorem, a poté je nutno ponechat aktivitu dítěti, aby je vykonalo podle svých možností a schopností a ve svém vlastním tempu. Pokud se dítě začne nudit, je chyba ve způsobu, jakým byly

aktivity dítěti předloženy. Protože dítě udrží pozornost jen na krátkou chvíli a jeho paměť je zejména krátkodobá, je vhodné udržet jeho zájem o prozkoumávání okolí a přicházení novým věcem na kloub, střídáním aktivit, a to tak, že novou činnost střídáme s činností, kterou dítě dobře zvládá.

Reiche (2012, In Kaul a spol., 2014), bývalý braniborský ministr školství, reagoval na myšlenku Marie Montessori, vyslovenou na přednášce v Londýně týkající se toho, že děti by se měly učit díky učení a ne skrze opravování, a to tak, že pokud budou chyby jak vlastní, tak i cizí, brány jako podnět pro sebevzdělávání dětí, je splněn výchovný i vzdělávací úkol lektora.

Lektor by měl dítě v činnostech a aktivitách povzbuzovat chválením, aby dítě mělo přirozenou touhu objevovat nové věci. Zároveň je pro dítě důležité cítit pocit bezpečí a mít určitý řád, mít takzvaně záchytné body bezpečí, na které se může spolehnout. Mertin a Gillernová (2010, s. 55) připomínají, že děti rády „*přijmou naši pomoc, jen musí to, co jim poskytujeme mít pro ně smysl, musí nové poznatky chápat jako užitečné a potřebné.*“ Celkový rozvoj osobnosti dítě se výrazně posiluje pomocí smyslového poznávání pomocí všech pěti smyslů, což je dítěti vlastní už od narození. A jak anglický filosof osmnáctého století Lock (1693, In Kořátková 2008, s. 24) dodává „*Není v našem vědomí, co neprošlo našimi smysly.*“

Jednou z nejdůležitější složek osobnosti pedagoga je i určitá sebereflexe. „*Učitel by se měl vyznat sám v sobě, ve svém vztahu ke světu, lidem a především k dětem, uvědomovat si motivační faktory, které jej vedly k volbě tohoto povolání.*“ (Svobodová & Vítečková a kol., 2017, s. 54).

5 PROGRAM OSTROV OBJEVŮ

5.1 Koncepce programu Ostrova objevů

Výukový program pro děti Ostrov objevů je zaměřen na děti od přibližně jednoho roku do třech let. Pomocí různých multismyslových aktivit přirozenou cestou stimuluje správný vývoj mozku dítěte. Tím, že jsou jednotlivé náplně aktivit v lekcích pečlivě promyšleny a vytvořeny přímo na psychický věk dítěte, a též je přihlédnuto k jeho vývojovému stupni, dochází tak ke správnému vývoji dítěte po stránce fyzické, psychické i sociální. Kurz Ostrov objevů je unikátní český program, který je provozován v naší republice od roku 2010. Jeho zakladateli jsou manželé Ludvíkovi žijící v Praze se třemi dětmi – MUDr. Zuzana Ludvíková a Ing. Petr Ludvík. Na své stránce <http://www.ostrovobjevu.cz/> přibližují, proč se ubírali tímto směrem: *„Impulsem k založení celého projektu nám byla naše tehdy 2-letá holčička, kterou jsme chtěli dále rozvíjet. Zjistili jsme, že ačkoli je ve světě kladen na rozvoj dětí ve věku 1-3 roky velký důraz, a existuje celá řada studií a kurzů, v České republice jsme nic podobného nenašli. Proto jsme založili Ostrov objevů.“*

Jednotlivé aktivity v lekcích jsou připraveny tak, aby při realizaci v průběhu lekce byly stimulovány všechny smyslové oblasti – zrak, sluch, čich, hmat i chuť. Zároveň se lektorka kurzu zaměřuje i na jazykové dovednosti, dále na rozvíjení pozornosti sluchové i zrakové, a v neposlední řadě i rozvíjení koordinace v hrubé a jemné motorice.

Jelikož kurz vychází z obecně známých poznatků z vývojové psychologie (vývojová specifika v období batolete byly více probírány v kapitole 2 *Charakteristika batolecího období*), dochází k rozvíjení všech oblastí dítěte tou nejpřirozenější cestou, a to pomocí hry. Prostřednictvím hry, kdy je využito všech pět smyslů, dítě spontánně získává informace nejen o svém těle, ale i o prostředí, které ho obklopuje. Díky těmto zážitkům v dětství je vytvořen základ pro rozvoj jeho osobnosti. O významné úloze hry na vzdělávání a výchově batolete bylo pohovořeno v kapitole 3 *Hra jako prostředek učení*.

Samotné lekce Ostrova objevů jsou z velké části založené na aktivitě rodičů. Jejich vlastní nadšení z objevování, které je přenášeno na jejich děti, ovlivní i jejich chuť objevovat a zkoušet něco nového.

5.2 Lekce programu Ostrov objevů

Jednotlivé lekce jsou rozděleny do tří semestrů, kdy jeden semestr zahrnuje deset lekcí po 45 minutách. Zároveň jsou lekce koncipovány i podle věku, kdy kurz pro „Námořníky“ se zaměřuje na děti ve věkovém rozmezí 15 – 26 měsíců a kurz pro „Kormidelníky“ na děti, které již absolvovaly tři semestry v režimu „Námořníci“ nebo jsou starší 26 měsíců.

V prvním semestru se probírají např. tato témata, která mají děti lépe vtáhnout do hodiny: „Les“, „Domácí zvířata“, „Louka“ nebo „Vaření“. V druhém semestru se některá témata více rozšiřují, jako např. „Louka a zvířata v trávě“, nebo se děti vydají přes moře až na „Safari“. A ve třetím semestru děti zavítají na ostrov „Pohádky“ či „Povolání“.

Každá z lekcí má zhruba obdobné oblasti k procvičování dítěte a pořadí aktivit si určuje sama lektorka. Jednotlivé aktivity jsou vymyšleny tak, aby poskytly dítěti možnost opakování pro lepší vybavování si a procvičení nových pojmů, což v pozdějším věku vede ke snadnějším spojením v kůře mozkové. Jak jsou jednotlivé lekce organizovány a jaké činnosti jsou použity, více vysvětlím v následující kapitole.

V úvodu knihy *Metody dramatické výchovy v mateřské škole* od autorek Svobodová a Švejdová (2011) je vyslovena krásná myšlenka, jakým způsobem je svět zkoumán dětskýma očima. K lepšímu dokreslení této myšlenky využily autorky definici pro dramatickou výchovu vyřčenou angličanem Wayem (1961), který nám dává nahlédnout, jakým způsobem by měl být veden proces zkoumání tohoto světa: „*Dítěti můžeme sdělit dvěma způsoby, co je to slepý člověk. Můžeme mu říci, že slepý člověk je člověk, který nevidí. Nebo mu řekneme: „Zavři oči a pokus se najít cestu ven z místnosti.“*“ (Svobodová & Švejdová, 2011, s. 9).

5.3 Struktura lekce programu Ostrov objevů

Jak již bylo řečeno, výukový program Ostrov objevů má stanovenou určitou strukturu hodiny, která je sestavena na základě vývojových zvláštností dítěte v období od jednoho roku do tří let. V tomto období je dítě v nejvyšším fyzickém rozvoji a zároveň je přístupno k novým intelektuálním aktivitám a z těchto předpokladů vycházela i struktura jednotlivých lekcí programu Ostrova objevů. Prioritou je co nejvíce ukázat vše prakticky a vizuálně pomocí vhodných aktivit, předmětů z reálného života či kreseb. Výhodou je, že děti v tomto věku mají přirozenou touhu objevovat a prozkoumávat nové věci.

V následujícím odstavci je ukázáno, jak zhruba hodina probíhá. Čerpám z obecné struktury hodiny, která je nastíněna na stránkách oficiální stránky programu Ostrov objevů (<http://www.ostrovobjevu.cz/>).

Než lekce započne, lektorka připraví vhodné pomůcky do krabice ve tvaru truhly a rozloží do kruhu polštářky, určené pro usazení rodičů s dětmi. Dále je na zeď zavěšen vhodný tematický plakát, který je později nápomocen při učení nových pojmů k danému tématu. Než se „odpluje“ na prozkoumávání nového ostrova, přivítá se lektorka s dětmi. Pomáhá jí v tom maňásek Kryštůfek, který se nejdříve představí, jak se jmenuje a pak své jméno i vyťuká pomocí dvou vařeček. Po něm se představí i děti a své jméno též vyťukají. Pokud se někdo stydí, může mu pomoci maňásek Kryštůfek, nebo i maminka. Kryštůfek se též se všemi přivítá, a to tak, že buď pohladí malého námořníka po tvářičce, nebo dítěti podá ruku a s odvážnějšími si dokonce i plácne. Aby se lépe odráželo od břehu k prozkoumávání nového ostrova, zazpívá se úvodní písnička „My jsme malí námořníci ...“. Píseň je zároveň doprovázena pohybem, aby se dětem lépe zpívalo a zapamatovaly si slova. Poté se krátkým úvodem představí téma lekce, tj. na který ostrov objevů se ten den děti dostanou, a to pomocí obrázků, pohádkou nebo říkankou. Potom následuje ukázka obrázkových karet, které lektorka položí před sebe nebo upevní na tematický plakát a následně všechny karty pojmenuje. Vhodné je k této činnosti využít říkanku nebo písničku obsahující tyto nové pojmy. K lepšímu zapamatování nových pojmů jsou rovněž vhodně použité třídící hry, kdy je možno třídit předměty dle tvaru, barev, případně dle velikosti. Též mohou tyto předměty

děti párovat či tvořit skupinky předmětů, které k sobě patří. Velký prostor je ponechán pro tvůrčí činnosti zaměřené na vytváření vlastních výrobků, kdy se dítě učí nejen používat různé výtvarné techniky, ale procvičuje i jemnou motoriku, např. stříhání. Zde je důležité ponechat velký prostor fantazii, kdy dítě může využít veškeré dostupné výtvarné pomůcky, které lektorka nabízí. K rozvoji jemné i hrubé motoriky a k zapojení všech smyslů dochází i pomocí objevování nových věcí s využitím pokusů. Nejvíce oblíbené jsou hrátky s vodou, kdy děti mohou prozkoumat, jaké věci dokáží plavat a jaké se ihned potopí. Děti získávají např. i poznatky o látkách v různých skupenstvích. Veškeré smysly jsou tříbeny i pomocí hádanek, kdy děti ochutnávají, poslouchají, čichají a osahávají známé i neznámé předměty. Tímto dochází k vytváření a upevňování mentálních obrazů pomocí multismyslových zážitků a je posílena schopnost srovnávat nové poznatky s pamětí.

Pozornost je zaměřena i na pracovní sešit, který malí námořníci dostávají na první hodině. Každou hodinu děti vypracují jeden pracovní list zaměřený buď na vybarvování, dokreslování nebo rozlišování, co patří do určené skupiny. Zároveň mohou využít další pracovní list ze sešitu na procvičování daného tématu doma s rodiči. Děti se na hodinách seznámí i s tzv. „předmatickými“ operacemi, kdy např. zkouší určit, v jaké skupině bylo více předmětů, které předměty do skupiny nepatří atp. Zároveň je lektorka učí mimoděk počítat až do pěti tím, že veškeré matematické operace doprovází slovem či písni.

Nicméně velmi důležitou roli hrají také rytmické a pohybové aktivity, kdy děti běhají, skáčou, házejí míčem či tancují a mnohdy si k písni pomáhají nejenom pohybem, ale i samy hrají na hudební nástroje.

Na konci každé lekce se zazpívá závěrečná písnička a při rozloučení s maňáskem Kryštůfkem mohou děti dostat na ruku razítko, aby doma mohly ukázat, že opravdu byly objevovat nové ostrovy s kamarádem Kryštůfkem.

EMPIRICKÁ ČÁST

6 CÍL A VÝZKUMNÉ OTÁZKY

Cíl

V empirické části této bakalářské práce jsem se zabývala popsáním zkušeností s realizací Univerzity pro batolata – programem Ostrov objevů, který je zaměřen na děti v batolecím věku od roka a půl do tří let. Zajímalo mne, co ovlivnilo výběr tohoto kurzu, jak z hlediska dětí samotných, tak i jejich rodičů. Jako lektorka programu Ostrov objevů jsem vedla kurzy rok a půl, kdy jsem měla možnost trochu nahlédnout do realizace jednotlivých lekcí a zároveň vidět i reakce rodičů i dětí na tento program.

Dále bylo dalším cílem nastínit vzhled do problematiky rozvoje a aktivního učení dvouletých dětí, který je v současné době ve velkém rozmachu.

Výzkumné otázky

V provedeném kvalitativním výzkumném šetření byly formulovány tyto výzkumné otázky:

1. Jak reagují děti od 1 do 3 let na program Ostrov objevů?
2. Jaké jsou silné a slabé stránky programu Ostrov objevů z pohledu lektora a jak je hodnotí?
3. Jaké jsou silné a slabé stránky programu Ostrov objevů z pohledu rodičů a jak je hodnotí?
4. Co motivuje rodiče pro účast v programu Ostrov objevů a v jeho pokračování?

7 METODIKA

7.1 Výzkumná strategie

Při volbě výzkumné strategie jsem se rozhodla pro kvalitativně orientovaný výzkumné šetření, jelikož to byl pro mne nejvhodnější způsob, jak uchopit zvolené téma. Kvalitativní výzkum by měl jít více do hloubky a je to proces, který dle Cresvella (2009, In Hendl, 2016, s. 12) „informuje o názorech účastníků výzkumu a provádí zkoumání v přirozených podmínkách.“

Osobní zkušenosti v této oblasti byly pro mne zcela stěžejní. Díky těmto zkušenostem jsem věděla, že bude vhodnější jít v tomto výzkumu jít více do hloubky. Byl důležitý osobní přístup ke komunikačním partnerům, abych mohla zjistit jejich zkušenosti, odhalit nevyslovené pocity z proběhlého kurzu, a to bych pomocí dotazníkové metody jistě nemohla zvládnout. Díky svým možnostem, kdy jsem jako lektorka kurzu Ostrov objevů vedla kurz, jsem mohla zajistit širší rozsah informací o dané problematice.

Potřebné informace jsem získávala pomocí polostrukturovaného rozhovoru, kdy jsem si vytvořila okruh otázek, které se vztahovaly k výzkumným otázkám. Přestože je v této bakalářské práci prezentován osobní názor jednotlivých komunikačních partnerů, snažila jsem se, aby rozhovor nebyl příliš osobní a byla spíše zmapována zkušenost komunikačních partnerů s programem Ostrov objevů v Českých Budějovicích.

7.2 Výzkumný soubor

Výběr výzkumného souboru byl z části záměrný. Ze stanovených cílů bakalářské práce je zřejmé, že výsledky budou koncipovány ve vztahu k dvěma výzkumným souborům. První soubor zahrnuje komunikační partnery z řad rodičů, kteří doprovázeli děti na výukový program Ostrova objevů. Druhý výzkumný soubor zahrnoval odpovědi lektorek programu Ostrov objevů v Českých Budějovicích.

U prvního výzkumného souboru byl rozsah výzkumného vzorku sedm komunikačních partnerů. Žádný muž se rozhovoru bohužel nezúčastnil. Výzkumný vzorek však musel pro mne splnit následující kritéria:

- alespoň jedna třetina z respondentek musela na kurz chodit s dívkou,
- alespoň jedna třetina z respondentek musela na kurz chodit s chlapcem,
- alespoň dvě z respondentek musely na kurz chodit s dítětem, které nebylo prvorozené,
- alespoň dvě z respondentek musely na kurz chodit s dítětem, které bylo prvorozené,
- alespoň dvě z respondentek musely na kurz chodit jeden semestr,
- alespoň dvě z respondentek musely na kurz chodit více než dva semestry,
- a v této skupině výzkumného vzorku musela být polovina maminek, které navštěvovaly kurz u jiné lektorky, než jsem byla já.

Tyto požadavky byly pro mne velmi důležité. Chtěla jsem tímto opatřením obsáhnout širokou škálu komunikačních partnerů, kteří by poskytli pro účely tohoto výzkumu vyčerpávající zkušenosti a názory na kurz Ostrov objevů.

Moje počáteční vize taková, že bych provedla rozhovor i s otci, kteří by měli zkušenost s návštěvou kurzu Ostrova objevů se svými dětmi. Jelikož bylo velmi problematické sehnat tento potřebný výzkumný soubor, byla jsem nucena se omezit jen na matky, které doprovázely děti na kurz Ostrov objevů.

Při hledání vhodných komunikačních partnerů – žen, které by splňovaly předem určené podmínky výběru, jsem měla velkou výhodu v tom, že jsem se s většinou znala z vedení kurzu nebo jsme se potkaly při střídání s jinou lektorkou. Tato skutečnost byla pro mne velmi pozitivní nejen v tom, že jsem věděla, že dotyčné splňují mnou určené podmínky, ale také v tom, že rozhovor byl většinou veden v uvolněném a v přátelském duchu.

Celkem jsem měla domluveno deset rozhovorů na získání dostatečných informací k mému tématu. Zpočátku se nezdálo, že by mohl vzniknout nějaký problém. V průběhu získávání rozhovoru došlo však k tomu, že jsem mohla uskutečnit jen sedm kvalitních rozhovorů.

Sice mi tři komunikační partneři – ženy přislíbily účast na rozhovoru, ale když došlo k setkání, mluvily pouze v obecné rovině a odmítly mi sdělit svůj názor na kurz Ostrov objevů. Jejich obavy vyplývaly asi z pocitu nedostatečné anonymity v tomto rozhovoru. Takové rozhovory trvaly jen krátkou chvílí a pro mé účely byly bezcenné.

Jména komunikačních partnerek jsou záměrně změněna z důvodu zachování anonymity. U komunikačních partnerů – rodičů se jedná o Anetu, Báru, Danu, Evu, Janu, Lídu a Katku. Komunikační partneři – lektorky jsem označila jmény Zita a Žaneta.

U prvního výzkumného souboru všech sedm komunikačních partnerek bydlí v Českých Budějovicích, každá však v jiné lokalitě. Další komunikační partnerky bydlí v okrajové části Českých Budějovic. Komunikační partnerky, které se zúčastnily výzkumu, mají vysokoškolské vzdělání, středoškolské vzdělání s maturitou, nebo jsou vyučené.

Ze všech komunikačních partnerek mají téměř všechny dívku, jen dvě partnerky mají chlapce. Obecně komunikační partnerky začaly navštěvovat kurz Ostrov objevů s dětmi ve věku kolem 1,5 roku. Kurz navštěvovaly různou dobu, nejčastěji však kolem 2 let.

Všechny děti komunikačních partnerek jsou prvorozené, kromě dvou. Jedná se o partnerky Anetu a Danu.

Tabulka 1: Základní údaje o komunikačních partnerech - matky

Jméno komunikačního partnera	Aneta	Bára	Dana	Eva	Jana	Lída	Katka
Vzdělání	VŠ	VŠ	SŠ s maturitou	SŠ	vyučená	VŠ	SŠ s maturitou
Pohlaví dítěte	chlapec	dívka	chlapec	dívka	dívka	dívka	dívka
Věk dítěte na začátku kurzu	1,5 roku	13 měsíců	15 měsíců	22 měsíců	1,5 roku	1,5 roku	1 rok a kus
Věk dítěte na konci kurzu	2,5 roku	40 měsíců	2,5 roku	30 měsíců	okolo 2 let	27 měsíců	1,5 roku
Prvorozené dítě	ano	ano	ano	ano	ne	ano	ne

Zdroj: Vlastní výzkum.

Do druhého výzkumného souboru jsou zahrnuty komunikační partnerky z řad lektorů programu Ostrov objevů v Českých Budějovicích. Pro zachování jejich anonymity jsem změnila jejich původní jména, a to na komunikační partnerku Zitu a Žanetu. Výběr výzkumného souboru byl záměrný a odpovědi těchto lektorek měly ukázat nejen slabé a silné stránky tohoto kurzu v Českých Budějovicích, ale i motivaci, proč si vybraly tento kurz a jak na hodiny i způsob výuky reagovali rodiče i děti.

Komunikační partnerky - lektorky bydlí v Českých Budějovicích. Obě dvě komunikační partnerky mají vysokoškolské vzdělání ekonomického směru. Žádná z nich v době působení v programu Ostrov objevů neměla ukončené pedagogické vzdělání. Jen komunikační partnerka Žaneta v té době studovala vysokoškolský obor zaměřený na pedagogiku.

V době lektorování Ostrova objevů v Českých Budějovicích obě komunikační partnerky měly dvě děti a každá byla v té době s jedním na rodičovské dovolené. Vždy se jednalo o druhorozené dítě.

Komunikační partnerka Zita pedagogicky působila v programu Ostrov objevů v Českých Budějovicích jeden semestr. Zároveň v tomto období byla lektorkou i v jiném mateřském centru, kde se zaměřila na rozvoj pohybových dovedností batolat. Komunikační partnerka Žaneta učila čtyři semestry v programu Ostrov objevů, ale též působila v jiných mateřských centrech, kde se zaměřila na pohybovou a hudební stránku batolat. Žádná z nich nemohla své zkušenosti z programu Ostrov objevů realizovat v jiných mateřských centrech.

Tabulka 2: Základní údaje o komunikačních partnerech - lektorky

Jméno komunikačního partnera	Zita	Žaneta
Nejvyšší dosažené vzdělání	vš	vš
Pedagogické vzdělání	ne	ne, studuje
Odučené semestry	jeden	čtyři
Vlastní děti	ano	ano
Počet vlastních dětí	dvě	dvě

Zdroj: Vlastní výzkum.

7.3 Technika sběru dat

Rozhovory s komunikačními partnery, jak z řad rodičů, tak i z řad lektorek, byly uskutečněny v měsících leden až duben 2019. Místo uskutečnění rozhovorů jsem nechala na výběru komunikačních partnerech - ženách, aby se cítily být při rozhovoru uvolněné. Jména komunikačních partnerek jsou záměrně změněna z důvodu zachování anonymity. Jedná se o komunikační partnery Anetu, Báru, Danu, Evu, Janu, Lídu a Katku. S komunikačními partnery Anetou, Danou a Lídou byl uskutečněn rozhovor v domácím prostředí, které bylo nejvíce „přátelské“ pro uskutečněné rozhovory. Komunikační partneri Bára a Eva se se mnou setkaly v rušnějším prostředí, kam v současné době dochází na kroužky. Jeden z rozhovorů se uskutečnil při procházce kolem Vrbenských rybníků. S respondentkou Janou jsem uskutečnila rozhovor přes počítač, jelikož v současné době již nebydlí blízko Českých Budějovic a s poslední respondentkou jsem se setkala v její práci při obědové pauze. S lektorkami programu Ostrov objevů jsem se setkala v kavárně, jelikož si tento způsob setkání obě dvě samy zvolily.

Než jsme přistoupily k samotnému zahájení rozhovoru, byl komunikačním partnerům předložen *Informovaný souhlas s účastí na výzkumu* (viz *Příloha č. 1*), kde účastnice byly informovány o tématu a cíli mého výzkumu, o jeho anonymitě a doslovném přepisu tohoto rozhovoru.

V rozhovoru jsem ze začátku čerpala z předem připravených otázek, které jsem v průběhu rozhovoru rozvíjela pomocí improvizovaných otázek, abych lépe podchytila zajímavou myšlenku či téma.

Samozřejmě, že nejsilnějším podnětem při tvorbě struktury otázek mi byly vlastní zkušenosti, které jsem získala jako lektorka programu Ostrov objevů v Českých Budějovicích. V *Příloze č. 2* a v *Příloze č. 3* jsou k nahlédnutí otázky, které v průběhu rozhovoru byly použity.

7.4 Vyhodnocování získaných dat

Veškeré rozhovory byly nahrávány se souhlasem komunikačních partnerů a tento zvukový formát v mp3 byl posléze přepsán do textového souboru. Analýza rozhovorů byla prováděna tak, že jsem se snažila celý materiál podrobit otevřenému kódování, kdy jsem jednotlivé odpovědi z rozhovorů přiřadila ke klíčovým otázkám.

Objevily se i zajímavé odpovědi na otázky, které vyvstaly v průběhu rozhovoru. Pro jejich důležitost a lepší vykreslení názoru komunikačních partnerů na danou otázku jsem též tyto odpovědi zahrnula do svého výzkumu. Takto rozdělené odpovědi jsem přiřadila k stanoveným výzkumným otázkám, které jsem následně vyhodnotila.

8 VÝSLEDKY VÝZKUMNÉHO ŠETŘENÍ

Analytický rozbor dat byl rozdělen do několika částí. Nejdříve jsem se zaměřila na základní údaje týkající se obecných vlastností programu Ostrov objevů. Dále jsem zkoumala využitě způsoby rozvoje batolete v programu Ostrov objevů v Českých Budějovicích. V neposlední řadě zde byly komunikačními partnery zodpovězeny otázky zaměřené na silné a slabé stránky tohoto programu. Výzkumné šetření jsem realizovala ve dvou skupinách. První skupinu zahrnovali rodiče, kteří doprovázeli děti na program Ostrov Objevů v Českých Budějovicích. Druhou výzkumnou skupinu tvořily lektorky tohoto programu.

Některé získané údaje jsem uveřejnila pro lepší interpretaci i v tabulkové úpravě s následným komentářem.

8.1 Výsledky na základě rozhovoru s rodiči

8.1.1 Názory na zájmové kroužky pro děti v batolecím věku

Názory komunikačních partnerů ze stran rodičů na kurzy zaměřené na děti v batolecím období jsou potěšující, jak vyazuje *Tabulka 3*.

Tabulka 3: Názor na zájmové kroužky

Aneta	<ul style="list-style-type: none"> ➤ dobře vedený ➤ snaha zdokonalit a zaujmout dítě
Bára	<ul style="list-style-type: none"> ➤ přínosné
Dana	<ul style="list-style-type: none"> ➤ užitečný pro rozvoj dítěte
Eva	<ul style="list-style-type: none"> ➤ potřeba být spolu s rodičem ➤ nutnost dítě rozvíjet doma
Jana	<ul style="list-style-type: none"> ➤ rozdíl mezi kroužky
Lída	<ul style="list-style-type: none"> ➤ prospívají dítěti
Katka	<ul style="list-style-type: none"> ➤ snaha zaujmout dítě

Zdroj: Vlastní výzkum.

Komunikační partnerka Aneta uvádí, že snaha ze strany lektorů vedoucí zájmové kroužky pro děti v batolecím období určitě je: „*Myslím si, že jsou dobře vedené. Lektoři se snaží děti zaujmout*“. Že jsou kurzy k něčemu užitečné si myslí i komunikační partnerka Eva: „*Všechny kurzy pro děti do tří let mi připadají velice užitečné pro jejich rozvoj*“. Obdobně jako ostatní komunikační partnerky si i komunikační partnerka Lída myslí, že zájmové kroužky jsou pro dítě prospěšné: „*Mám je ráda. Dítěti určitě prospívají. Ale nesmí se to přehnat. Aby dítě nebylo přetěžováno. Mám pocit, že dítě pak rychleji mluví a socializuje se.*“ O vazbě mezi dítětem a rodičem na zájmovém kroužku se rozpovídala Eva: „*Zájmové kroužky pro děti do tří let jsou hlavně o tom, aby bylo s rodičem. Dítě potřebuje vedení a podporu rodiče. Dovednosti z kurzu je nutné dále rozvíjet doma.*“

8.1.2 Motivace pro zapojení do Ostrova objevů

Komunikační partnerky se dle *Tabulky 4* většinou o kurzu Ostrov objevů dozvěděli přímo od majitelky, která tento kurz provozuje. Některé komunikační partnerky se dozvěděly o kurzu z internetu. Bára říká: „*Asi z různých zdrojů. Slyšela jsem o tom z radia, a pak z facebooku to na mě vyskočilo.*“ I komunikační partnerka Jana to potvrdila: „*Viděla jsem někde reklamu na internetu a domluvila jsem se s kamarádkou, co má stejně starou dceru.*“ Další komunikační partnerka (Katka) uvádí, že se o tomto kurzu dozvěděla úplně neplánovaně: „*Ani nevím. Asi náhodou. Seznámila jsem se s majitelkou a už to bylo.*“

U většiny komunikačních partnerek se realita o kurzu naplnila a vše fungovalo tak, jak si představovaly. Komunikační partnerka Jana a Katka však nebyly natolik spokojené. Jana ještě k tomu uvedla, že to bylo: „*Málo rozčleněné, málo pohybu.*“ Katce se nelíbila náplň kurzu: „*Jako koncept byl asi dobrý, to jo. Někdy byla na hodinách nuda, děti to nebavilo, protože to znaly.*“

Kromě dvou, tak všechny komunikační partnerky navštívily před rozhodnutím, zda budou kurz navštěvovat, ukázkovou lekci.

Všechny komunikační partnerky, až na jednu, která se na názor svého dítěte neptala a jednu, která na tuto otázku neodpověděla, braly v potaz názor dítěte na tento kurz.

Ve všech případech souhlasil partner participantek výzkumného šetření s tím, aby kurz Ostrov objevů se svým dítětem navštěvovaly. U jedné jediné komunikační partnerky byl partner na kurzu jako doprovod. U zbylých komunikačních partnerek jejich partneři nikdy „nezaskakovali“, ani nešli jako doprovod, většinou z časových důvodů, takže se kurzu účastnily pouze matky s dětmi.

Tabulka 4: Ostrov objevů a očekávání

	Jak jste se dozvěděla o Ostrově objevů?	Jaká byla realita oproti představě?	Ukázková lekce před začátkem kurzu byla?	Byl důležitý názor dítěte na kurz?
Aneta	Kavárna Madlenka - od majitelky	představa se naplnila	Ne	neptala jsem se
Bára	rádio, facebook	nebyla představa, nebyl rozdíl	ano	ano
Dana	Kavárna Madlenka	představa se naplnila	ne	ano
Eva	reklama na internetu	realita složitější ze strany dcery	ano	ano
Jana	sousedka	realita – málo rozčleněné, málo pohybu	ne	x
Lída	Kavárna Madlenka	představa se naplnila	ano	ano
Katka	náhodou, od majitelky	realita – za ty peníze toho bylo málo, občas nuda, děti to nebavilo	ano	ano

Zdroj: Vlastní výzkum.

Celková doba, po kterou komunikační partnerky navštěvovaly kurz se svými dětmi, se pohybuje mezi 1 – 5 semestry. Komunikační partnerka Aneta uvedla, že se kurz Ostrov objevů jejímu synovi moc líbil: „*Udělal velký pokrok, ve všem. V mluvení, chování, poznával barvy, zvířata a tak*“. Komunikační partnerka Bára reagovala taktéž podobně: „*První tři*

semestry pro ni byly zábavné a velmi podnětné. Poslední dva bylo pouze rozšíření prvních dvou absolvovaných, už jí to tolik nebavilo.“ Komunikační partnerka Eva uvedla důvod, proč její dcera ztrácela o kurz zájem: „Dcera chodila na dva semestry. Do druhého semestru již nenastoupila její kamarádka, dcera ztrácela zájem o kurz a já otěhotněla“. Jana sdělila důvod, proč její dcera chodila jen jeden semestr: „Bylo to pro nás finančně náročné“. Lída taktéž souhlasí s finančním názorem: „Zdálo se mi to příliš drahé a ještě jsme chodily jinam a taky jsem musela platit ostatním dětem jejich kroužky“.

Pro některé participantky byl kurz příliš drahý, protože třeba navštěvovaly ještě jiný kurz. Všechny respondentky navštěvovaly se svými dětmi ještě další kroužky, většinou se jednalo o kroužky se sportovním zaměřením, hudební kroužky či jazykové kroužky.

Tabulka 5: Navštěvované kurzy

Jméno komunikačního partnera	Počet navštěvovaných semestrů kurzu Ostrov objevů	Motivace pro tento počet semestrů	Další kroužky	Zaměření kroužků
Aneta	4	velký pokrok (mluvení, chování, poznávání)	ano	plavání a cvičení
Bára	5	bylo to přínosné, dceru to bavilo	ano	mini gymnastika
Dana	4	přínosný kurz, velice se líbil	ano	dětská gymnastika
Eva	2	matka otěhotněla	ano	hudební kroužek
Jana	1	finančně náročné	ano	Yamaha
Lída	3	dceru s matkou to bavilo	ano	Yamaha, pohybový kroužek
Katka	1	příliš drahé, chodily jinam	ano	angličtina-výuka, zpěv, tanec

Zdroj: Vlastní výzkum.

8.1.3 Postoj rodičů k programu

V *Tabulce 6* jsou pro lepší názornost vypsány bodově nejslabší a nejsilnější stránky lekcí z pohledu komunikačních partnerek.

Tabulka 6: Názory na kurz Ostrov objevů

	Co se vám na kurzu nejvíc líbilo?	Co se vám vůbec nelíbilo?	Byla nějaká lekce nad úroveň ostatním?	Byla nějaká lekce pod úroveň ostatním?
Aneta	největší spokojenost s lektorkou	nic	lekce hraní s vodou	ne
Bára	interakce, střídání činností	nic	ne	ne
Dana	celý kurz se mi líbil	nic	každá byla něčím výjimečná	ne
Eva	různorodost aktivit	místo kurzu	zvířátka, rodina	nevím
Jana	vjemy	nic	dojení kravičky, voda, písek	nevím
Lída	čisté prostředí	ukázka zvuků zvířat	jedna z prvních lekcí	lekce na téma domov, rodina
Katka	koncepce	moc dětí lekce rodina - gender téma	lekce s málo dětmi	ne

Zdroj: Vlastní výzkum.

Tabulka 6 zobrazuje názory jednotlivých komunikačních partnerek na kurz. Na otázku, co se komunikačním partnerkám líbilo na kurzu nejvíce, odpověděla každá úplně jinak. Aneta byla nejvíce spokojená s lektorkou kurzu: „*Nejvíce jsem byla spokojená s naší*

lektorkou, která dokázala děti zaujmout už jen pouhým pozdravem. Pod jejím vedením byly lekce velice hravé, pro děti zajímavé a vůbec ne nudné“.

Dana zmínila, že celý kurz se jí velice líbil. Komunikační partnerka Eva vyzdvihla různorodost aktivit během probíhajícího kurzu. Lída zmínila jako pozitivní věc čisté prostředí, ve kterém se kurz konal, a pochvalovala si některé pomůcky: *„Čisté prostředí, myšlenka přiblížení dětem učení komplexně a některé pomůcky, které doma nemáme a na kurzu byly dostupné, např. kožešiny zvířat atd.“*

Na otázku, co se komunikačním partnerkám na kurzu nelíbilo, odpověděly většinou, že nic, tudíž byly spokojené. Jediná Eva však zmínila nevyhovující místo kurzu: *„Asi místo kurzu. Plno jiných lákadel, které odpoutávají pozornost dcery jiným směrem.“* Také Lída nebyla spokojená s jednou věcí: *„Hrůza byla ukázka zvuků zvířat. Vůbec neodpovídala realitě.“* Katce se zase nelíbilo, že na lekci bylo mnoho dětí najednou: *„Ze začátku hodně dětí na hodině. Bylo nás osm. Takže osm dětí, osm maminek. To už bylo moc hluku. Málo pozornosti.“*

Ohledně úrovně jednotlivých lekcí byly odpovědi různorodé. Komunikační partnerky Aneta a Jana vyzdvihly lekci, kde si děti hrály s vodou. Aneta k tomu dodává: *„Nejlepší lekce ze všech byla ta, kde si děti mohly hrát s vodou.“*

Jana se svěřila s tím, že: *„Zaujalo mě dojení kravičky a pak voda v bazénku a písek. To mi utkvělo v paměti.“* Komunikační partnerka Jana sdělila, že všechny lekce byly něčím výjimečné, a že jí v každé lekci něco zaujalo. Nejvíce se Katce asi líbily lekce, kde bylo méně dětí: *„Jednou nás tam bylo asi čtyři. Bylo to poklidné, víc prostoru pro děti.“*

Všechny komunikační partnerky, kromě jedné, nenaznačily, že by některá z lekcí byla pod úroveň. Jen Lída nebyla trochu spokojená: *„Nelíbila se mi lekce s tématem domov, kde tatínek seděl na gauči, a maminka vařila, prala atd. Také se mi nelíbila lekce se slepicemi, kde slepice měla levná peříčka z papírnictví v křiklavě modré barvě.“*

8.1.4 Reakce dětí

V *Tabulce 7* je nejprve zmíněno, zda chtělo dítě někdy odejít z lekce. Z této tabulky vyplývá, že většinou chtěly děti odejít proto, že ihned ve vedlejší místnosti byla herna, která je lákala. Takto odpověděla Aneta: „*Občas ano, ale hlavně z důvodu, že hned vedle učebny je umístění dětská hernička.*“ Podobnou zkušenost měla i Eva: „*Ano, několikrát odbíhala do dětského koutku ve vedlejší místnosti*“ a Katka sdělila toto: „*Ano, když nestřídaly aktivity. Chtěla si jít hrát do herny, kde byla velká skluzavka*“.

U otázky, zda si dítě získalo během lekce nějaké kamarády a zda se maminky s dětmi setkávají i po skončení kurzu, odpověděly komunikační partnerky rozdílně. V pár případech si děti kamarády získaly. Takto odpověděla komunikační partnerky Bára, Dana a Jana: „*Ano získali. A setkávali jsme se*“.

Opačný názor sdělila Eva, Katka a Lída, které začaly kurz navštěvovat se svými kamarády a tím pádem si nové ani nehledaly. Aneta sdělila, že přímo kamarády si tam její dítě nenašlo, ale že se díky těmto lekcím její dítě začalo víc bavit s vrstevníky a naučilo se s nimi hrát. S nikým se však prý nesetkávají.

Odpověď na otázku, zda se zvýšila nemocnost dětí během kurzu, byla jednoznačná. V téměř všech případech se nemocnost nezvýšila. Jen jedna komunikační partnerka uvedla, že její dítě má celkem slabou imunitu, tudíž to nelze posoudit. Jana uvedla: „*No, ona má celkově imunitu nic moc. Ona chytla každý bacil. Opary a tak*“.

Tabulka 7: Pocity dětí z kurzu Ostrov objevů

	Chtělo dítě někdy odejít z lekce?	Získalo si dítě během lekcí kamarády? Setkáváte se i po skončení?	Zvýšila se nemocnost dítěte během docházení na kurz?
Aneta	občas ano	ne úplně kamarády	ne
Bára	výjimečně ale až v posledních 2 semestrech	ano, ano	ne
Dana	ne	ano, ano	ne
Eva	ano	ano, dcera se seznámila s dalšími dětmi, ale nevidáme se	ne
Jana	ne	ano, ano	má nic moc imunitu, chytne každý bacil
Lída	ne	nové kamarády jsme si nehledaly	ne
Katka	ano, když se nestřídaly aktivity	nové kamarády jsme si nehledaly	ne

Zdroj: Vlastní výzkum.

8.1.5 Zpětná vazba

Tabulka 8 zobecňuje celkový pohled maminek na kurz jako takový. První otázka se věnuje tomu, zda stály vynaložené peníze za kurz za to. Většina komunikačních partnerek se shodla, že za to ty peníze stály. Bára však uvádí, že to stálo za to pouze během prvních tří semestrů: „V prvních třech semestrech stoprocentně ano. Pak jsem měla pocit, že se lekce opakují, není tam nic nového, co by nás překvapilo“. Eva vyzdvihla možnost uhrazení kurzu, které ji motivovalo k pokračování v dalším semestru: „Kurzovné šlo hradit i s příspěvkem zdravotní pojišťovny“. Komunikační partnerka Jana to stručně shrnula tak, že kurz byl dost drahý. Lída

porovnávala kurz Ostrov objev s kurzem Yamaha, který navštěvovala její dcera a který bych podle jejích slov obdobný jako Ostrov objevů: „*Myslím, že adekvátní by byla poloviční cena kurzu*“.

S rozsahem kurzu, což byla další položená otázka, byly komunikační partnerky v podstatě spokojené. Aneta vyzdvihla pestrost jednotlivých lekcí. Bára uvedla, že byla spokojená jen krátkou chvílí: „*První tři semestry jsem byla spokojena, pak to bylo pouze malé rozšíření předchozího, což mi nevyhovovalo*“. Jana si myslí, že toho bylo na děti moc: „*Chyběli mi tam víc pohybu a hudby. Moc informací na 45 minut. Velký „záhul“ pro děti*“. Lída by vylepšila jednotlivé lekce: „*Možná víc střídat aktivity, pohyb s klidem. Aby se dítě nenudilo v některých přechodech*.“

Případná kontrola, zda byl dodržen obsah daného kurzu, však téměř u žádné komunikační partnerky neproběhla. Většinou ani nebyla možnost si to ověřit. Lída však jako jediná kontrolu provedla: „*A víte, že ano? Ano, dle pracovního sešitu. Jestli se to dá takhle brát*“. Katka nevěděla, jak na otázku odpovědět, a tak uvedla, že jen probírali témata, podle sešitu, který byl na kurzu součástí.

Na otázku, zda kurz Ostrov objevů přinesl nějaké výsledky, odpověděly všechny komunikační partnerky opět rozdílně. Aneta uvedla, že si všimla velkých výsledků: „*Pro mě to byly dost velké výsledky. Syn se přestal bát, nemá problém cokoli říct, naučil se poznávat barvy, zvířátka, tvary*“. Bára nad výsledky ani nepřemýšlela. Dana však výsledky zaznamenala již v průběhu kurzu: „*Výsledky jsem sledovala již během kurzu. Poznávání zvířat a jejich napodobování. Zpívání písniček, básniček z lekcí*“. Jana zaznamenala, že její dcera začala více poznávat zvířata. Dcera Lídy se naučila lépe fungovat v kolektivu. Katka nemůže přesně posoudit výsledky kurzu: „*Tak tím, že jsme chodily na Hellen Doron, nemůžu posoudit. Spíše to bylo o tom, že jsme byly mezi ostatními dětmi a nemusela s ní tvořit doma*“.

Všechny komunikační partnerky, kromě jedné, a to Jany, která by raději doporučila jiný kurz, by kurz bez problémů doporučily svým kamarádkám.

Tabulka 8: Zpětná vazba kurzu *Ostrov objevů*

	Stály vynaložené peníze za kurz za to?	Jak jste byli spokojeni s rozsahem kurzu?	Byla možnost ověřit si, zda byl dodržen obsah daného kurzu?	Přinesl kurz nějaké výsledky?	Doporučila byste tento kurz kamarádkám?
Aneta	ano, rozhodně	zcela spokojená	ne	dost velké výsledky	ano
Bára	v prvních třech semestrech ano	první třech semestry jsem byla spokojená	ne	nevím	ano
Dana	určitě ano	celkově ano	ne	výsledky již během kurzu	ano
Eva	ano	rozsah byl dostačující	ne	nové dovednosti a znalosti	ano
Jana	připadalo mi to dost drahý	moc informací, velký „záhul“ pro děti	ne	víc poznávání	ne
Lída	adekvátní by byla poloviční cena kurzu	kurz je postaven dobře	ano, dle pracovního sešitu	asi ano	ano
Katka	myslím, že ano	délka lekce dostačující, víc střídat aktivity	netuším	nelze posoudit	ano

Zdroj: Vlastní výzkum.

V následující *Tabulce 9* je zobrazeno objektivní hodnocení kurzu jednotlivými komunikačními partnerkami. Tři ze sedmi dotazovaných komunikačních partnerek by kurz už znovu nenavštívily, pokud by měly tu možnost. Lída uvedla jako důvod to, že už má děti dvě a bylo by to více časově náročnější, zároveň i finančně náročnější. Katka by zase šla raději na jiný kurz. Naopak čtyři komunikační partnerky by na kurz klidně šly znovu. Aneta

dokonce uvažuje, že by tam přihlásila druhého syna. Komunikační partnerka Bára má tentýž názor: „*Ano. Mám druhou dceru. Přemýšlím o kurzu pro ní.*“ Eva uvažuje, že pravděpodobně zkusí jeden semestru s druhou dcerou.

Co se týče navázání kontaktů na kurzu Ostrov objevů, většina komunikačních partnerek získala po jeho skončení nové kamarádky. Eva je v kontaktu hned s několika přáteli. Jana uvedla: „*Hezký přínos pro mě. Mám i já kamarádky odsud.*“ Lída zmínila jen ty kamarádky, s kterými již do kurzu šla. Katka rozvedla navázání nového přátelství: „*Ano. Šla jsem tam s kamarádkou, tak s tou a pak jsme tam potkaly jednu, která k nám dobře zapadla do party.*“

Na otázku, zda si komunikační partnerky myslí, že tento kurz pomohl k rozvoji slovní zásoby jejich dítěte, odpověděly rozdílně. Aneta zmínila, že se její syn krásně rozmluvil. I Bára s vlivem kurzu na komunikativnost svého dítěte souhlasí: „*Ano. Nestydí se tolik.*“ Komunikační partnerka Dana si myslí, že by kurz mohl mít nějaký podíl na rozvoji slovní zásoby jejího syna. Oproti tomu Eva uvádí: „*Dcera začala mluvit až ve věku 3,5 let, což je dlouho po kurzu. Takže kurz v tomto nepomohl.*“ Lída si nemyslí, že by došlo k rozvoji slovní zásoby zrovna díky kurzu Ostrov objevů: „*Ano, ale s dcerou jsem témata probírala i doma. Nemyslím si, že dcera dobře mluví zrovna kvůli Ostrovu objevů. Mluvila by i tak, protože často zpíváme, povídáme si a od mala jí učím říkanky. Největší přínos kurzu byl v socializaci a zpříjemnění si mateřské.*“ Katka tvrdí, že u její dcery mělo vše svůj čas, kurz tedy k nějaké rozsáhlejšímu rozvoji slovní zásoby nepomohl.

Poslední otázka byla ta, zda je dítě komunikačních partnerek po skončení kurzu Ostrov objevů více aktivnější, co se týče komunikace se svými vrstevníky, nebo s dospělými. Jen jedna komunikační partnerka tuto informaci potvrdila: „*Ano je velice komunikativní a velký podíl na tom má právě tento kurz*“, uvedla Aneta. Dcera Báry a Lídy je sama o sobě komunikativní a přátelská, tudíž se takto chovala a taková byla i před kurzem. Dana si nemyslí, že by zvýšená aktivita v komunikaci byla připisována zrovna kurzu Ostrov objevů. „*Více aktivní byla v herně. Pomohlo to k tomu, že se líp adaptovala v jiných kroužcích. Byla zvyklá na děti. Byl to náš první kroužek*“, uvedla Jana. Na tuto otázku ohledně aktivity v komunikaci nedokázala přesně odpovědět jen Katka: „*V té době se dokázala ode mne*

odpojit, takový průzkumník byla. Teď to máme horší. Nejrady by byla, kdybych jí měla pořád u sebe.“

Tabulka 9: Hodnocení kurzu Ostrov objevů

	Využila byste možnost znovu navštěvovat kurz, šla byste?	Máte z kurzu nějaké přátele?	Myslíte si, že kurz pomohl rozvíjet slovní zásobu vašeho dítěte?	Je vaše dítě po kurzu více aktivnější v komunikaci?
Aneta	nejspíš ano	ne	ano	ano
Bára	ano	ano	ano	ne
Dana	ano, jen v jiném centru	ano	ano	ne
Eva	možná ano	ano	ne	ne
Jana	ne	ano	ne	více aktivní byla dcera v herně
Lída	ne	pouze ty přátele, s kterými jsme na kurz šly	ano	ne
Katka	ne	ano	ne	x

Zdroj: Vlastní výzkum.

8.2 Výsledky na základě rozhovoru s lektorkami

8.2.1 Vlastní cesta k programu Ostrov objevů

Obě dvě lektorky začaly s výukou v době rodičovské dovolené, kdy viděly smysl života v práci s dětmi. Komunikační partnerka Žaneta chtěla tímto krokem začít novou etapu v profesním životě. Zato Zita už jisté zkušenosti s vedením dětí v batolecím věku měla a chtěla získáním lektorského kurzu na Ostrov objevů rozšířit své aktivity, protože jak sama říká „*jsem akční holka*“. Sice to byly kurzy zaměřené na pohybové aktivity dětí, ale byl to pro ní odrazový můstek k tomu, aby rozšířila své obzory v této oblasti a udělala si lektorský kurz na tento program.

Je zajímavé, že impulzem začít učit v programu Ostrov objevů u Žanety byla náhoda, kdy se prostřednictvím své známé dozvěděla o nově otevřeném programu vytvořeném přímo pro děti od roka do tří let. U komunikační partnerky Zity byl prvotní impuls začít učit v Ostrovu objevů to, že chtěla „*zkusit něco zajímavého a líbil se mi i ten název, myšlenka. Hodně mě to lákalo vést kurz Ostrov objevů.*“

Tím, že neměly dostatek pedagogických zkušeností s rozvíjením kognitivní stránky dětí v raném dětství, čerpaly hodně z vlastním zkušeností s výchovou jejich dětí. Jak se svěruje Zita: „*... sama jsem maminka dvou dětí a učím se s nimi každý den – i oni mi neustále dokazují, že je každý jiný, a i já se s nimi stále učím a poznávám a zjišťuji, jak individuální každý je a třeba ke každému přistupovat jiným způsobem.*“

Obě dvě lektorky mají vystudovanou vysokou školu, ale tato škola byla zaměřena na ekonomii. Vzdělání týkající se předškolní pedagogiky začala studovat Žaneta při vedení kurzu Ostrov objevů, aby se „*mohla lépe připravovat na hodiny, jednotlivé lekce a věděla jsem, co děti v tom období potřebují. Abych je nějak nepřesycovala zbytečnostmi a tak.*“

Komunikační partnerka Zita se zaměřila na zdokonalení způsobu, jak mluvit s dětmi v tomto období a zúčastnila se kurzu „*Výchova, ne výchova*“, který může pro ostatní doporučit, a jak říká „*... hlavně mi pomohl získat nadhled, klid a některé věci řešit jiným způsobem.*“

Obě dvě lektorky čerpaly důležité informace k vývojovým specifikám dětí v batolecím věku z knih. Komunikační partnerka Žaneta vycházela hodně z knih od dětského psychologa Matějčka.

Tabulka 10: Motivace začít vést kurz Ostrov objevů

	Jak jste se dozvěděla o Ostrově objevů?	Zkušenosti lektorek s podobně zaměřeným programem	Z čeho čerpaly informace o vzdělání dětí do 3 let?	Co bylo impulzem začít?
Zita	kavárna Madlenka - od majitelky	částečně pohybové kroužky	knihy, kurz „Výchova, ne výchova“, lektorka „vaničkování“ vlastní děti	předchozí aktivity – cvičení, strollering v jiném MC, temperament
Žaneta	kamarádka	žádné	knihy, vlastní děti zahájení studia v předškolní pedagogice	rodičovská dovolená – zkusit práci s dětmi

Zdroj: Vlastní výzkum.

Než lektorky započaly vlastní výuku v programu Ostrov objevů v Českých Budějovicích, zúčastnily se lektorského kurzu v Praze. Jak se zmiňuje Žaneta *„byl to jednodenní kurz v Praze, kam nás jelo víc. Bylo to přímo o zakladatelky tohoto projektu. Dostali jsme i učebnici pro lektory, jak by měla lekce vypadat, co by se v lekcí mělo objevit a tak. Byl to takový návod, příprava. Což se mi ze začátku hodně šiklo.“* Pro Zitu to byl kurz, jenž byl pro ni srozumitelný a hlavně motivační, jak vést kurz. Zato Žaneta cítila, že jí chybělo *„vidět zkušené lektorky v praxi. To mě mrzelo.“*

Na vstupním lektorském kurzu jim byla sdělena určitá vnitřní pravidla (např. mlčenlivost), jak ze strany majitelky a zakladatelky programu Ostrov objevů, ale i ze strany majitelky licence v Českých Budějovicích. To vše bylo stvrzeno v Praze podpisem.

Zita odučila jeden semestr programu Ostrov objevů a Žaneta čtyři. Obě dvě ukončily spolupráci na tomto programu z osobních důvodů.

8.2.2 Pohled lektora na Ostrov objevů

Zpočátku se obě lektorky držely pevného rozpisu, jak vést jednotlivé hodiny tematicky. Využívaly k tomu poskytnutý manuál – učebnici pro lektory Ostrova objevů. Později ale začaly zjišťovat, že je potřeba lekce nějakým způsobem oživit. Jak se svěřuje Zita: *„minimálně část s tvořením mi po pár lekcích přišla na stále stejné téma, tak jsem se snažila aktivitky přizpůsobit dětem, měnit použité techniky, ovšem ze strany paní majitelky se to nesešlo s dobrým ohodnocením.“* Žaneta zjistila, že: *„jak to nešlo ode mne, nemělo to šťávu, bylo to strnulé, umělé. Později jsem si hledala už svoje nápady, trochu jsem „rozkopala“ hodinu a hlavně jsem jí pak přizpůsobovala tomu, co děti zajímalo.“*

Komunikační partnerka Zita si přesto výběr jednotlivých témat na jednotlivé semestry pochvaluje. Říká, že: *„Témata byla vybraná trefně, myslím, vše co děti zajímá, způsob podávání informací. Podávané informace na kurzu byly srozumitelné, pokud děti nevěděly, zopakovala jsem, co se po nich chce.“* Z obsahem kurzu byla nadšená a to nejen jako lektorka, ale i jako maminka dvou dětí. Se svými dětmi si pak doma několikrát procházela jednotlivé lekce a procházeli aktivity. To, že mohla jednotlivé lekce vyzkoušet nejdříve u svých dětí, ji pomohlo si utříbit myšlenky, jak jednotlivé lekce koncipovat.

Materiální pomůcky, které byly poskytnuty na jednotlivé lekce, plně lektorky využívaly. Přesto je nevnímaly, že by byly něčím zvláštní, specifické. Zita to lépe vysvětluje: *„Zas až tak specifické nebyly – byly to pomůcky, které lehce sežene každá maminka, snad jen ty obrázky a hlavní plachta (banner) na dané téma byly unikátní, většinu pomůcek jsem si chystala sama jako lektorka v rámci příprav na hodinu.“*

Obě dvě lektorky vnímaly, že je potřeba hodinu oživit při výtvarném tvoření, kdy si z domova nosily vlastní pomůcky, aby se každou hodinu vyrábělo z jiného materiálu (viz *Tabulka 11*).

Tabulka 11: Materiální podpora kurzu

	Využívala jste manuál pro lektory?	Jaké byly používány pomůcky při hodině?	Byly vytvořeny specifické pomůcky pro tento kurz?	Jaké vlastní pomůcky jste využily?
Zita	ano ze začátku více	banner obrázky k tématu	banner obrázky + pomůcky od lektorek	domácí modelina filc, moosgummi razítka
Žaneta	ano, ze začátku ráda pak byl inspirací, jak vést hodinu	obrázky CD - zvuky, písně Výtvarné a sportovní náčiní – překážková dráha	banner obrázky Cd + pomůcky od lektorek	puzzle, razítka vlastní písně polotovary na vyrábění

Zdroj: Vlastní výzkum.

Jak už samy lektorky řekly, vnímaly velkou potřebu průběh lekcí něčím oživit, ozvláštnit, ale hlavně přizpůsobit věku dětí navštěvující program Ostrov objevů.

Zita vyzdvihla obtížnost přípravy a realizace lekce pro děti, které nevytvářely homogenní skupinu dle věku. Jak sama říká, mnohdy se jí na hodině sešly děti s větším věkovým rozdílem, takže bylo těžké poskládat činnosti tak, aby zaujaly jak malé, tak velké děti. V hodině byla důležitá improvizace a určité odhadnutí skupiny, jak bude reagovat na danou činnost. Žaneta tento problém též řešila, takže se raději zásobila pomůckami z domova, aby mohla rozvíjet jak mladší, tak i starší děti najednou a: „*aby se na hodině nenudily.*“

U mladších dětí se lektorky hodně zaměřily na častějším střídání aktivit, kdy děti měnily různé pozice a měly dostatek pohybu. Starší děti byly, dle lektorek více, zkoumavější,

komunikativnější a tak bylo lehčí upoutat jejich pozornost. Zároveň jim Zita *„nechala chvíli na dotvoření a dokončení aktivit, věnovali jsme tomu více času, aby si zvykali na dokončování a dotahování věcí do konce.“*

8.2.3 Problémy vyskytující se při realizaci Ostrova objevů

Názory komunikačních partnerek – lektorek, na vyskytující se problémy při realizaci Ostrov objevů v Českých Budějovicích, jsou vypsány v *Tabulce 12*.

Komunikační partnerka Zita uvádí, že snaha vést co nejlépe kurz Ostrov objevů v Českých Budějovicích ze strany lektorů určitě byla, přesto se objevily některé nedostatky. S většinou těchto připomínek souhlasila i lektorka Žaneta.

Obě dvě komunikační partnerky souhlasí s tím, že prostor pro uskutečnění jednotlivých lekcí Ostrov objevů byl dobře zajištěn a s ním související bezpečnost. Prostor byl rozdělen na dvě pomyslné části. V jedné části se realizovala didaktická část programu a pro lepší pohodlí byla vybavena kobercem podsádek. Druhá část místnosti byla uzpůsobena na tvoření nebo na překážkovou dráhu. Toto uskupení bylo dobře promyšleno, ale pro menší skupinku dětí. Bohužel se ale stávalo, že na hodinu přišlo až deset dětí s rodiči. Jak se svěřuje Žaneta: *„na kousku místnosti nás najednou bylo až 21, to byla hrůza usměrnit správných směrem.“*

V horší míře byly už zajištěné materiální podmínky. Jak sama Zita uvádí: *„... mnoho pomůcek se řešilo na poslední chvíli a mnohdy nebyly ani vhodně zvolené a zajištěné v dostatečném počtu, mnohdy i některé suroviny coby pomůcky v týdnu došly a kurzy, které probíhaly koncem týdne, musely improvizovat nebo změnit danou aktivitu a využít tak jiných pomůcek. Dle mne to bylo nevhodné i pro prestiž...“* Nedochozely jen materiální pomůcky na tvoření, které si často samy lektorky přinášely z domova nebo doma vyráběly polotovary na tvoření. Z domova si nosily i didaktické pomůcky, protože se často stávalo, že děti se musely pár pomůcek střídat nebo se o ně dělit. Žaneta k domu dodává: *„Děti nevydržely čekat, praly se o pomůcky, byly nevrle.“*

O nedostatečné propracovanosti pomůcek se zmínila Žaneta, která řekla, že: *„...hodně věcí šlo udělat lépe. Třeba CD, kde byly písňe nazpívány falešně, zvuky nešly rozeznat a možná*

jsme mohly více používat reálné obrázky. Vše bylo malované.“ Oproti tomu byly obě dvě spokojené s hlavní plachtou – bannerem, který byl vytvořen na konkrétní téma. Zita si tento banner pochvaluje, že tento nápad byl unikátní.

Často se stávalo, že do kurzu chodily děti i s ročním rozestupem, aby se kurz naplnil. Lektorce se tak ztížila možnost připravit si konkrétní pomůcky na lekci a musela využít činnosti, které by zvládly jak roční děti, tak i skoro tříleté, čímž docházelo k roztržení skupiny, kdy na jedné straně lektorka pracovala s menšími dětmi a na druhé straně s většími a neustále mezi nimi pobíhala.

Lektorka nepobíhala jen v lekcích Ostrov objevů, ale i v době střídání kurzů. Komunikační partnerka Zita naznačila, že: *„bylo strašně málo času mez koncem a začátkem dalšího kurzu a maminky s dětmi se tam pak mísily a bylo to zmatečné.*“ S tím souhlasí i Žaneta, která k tomu dodává, že: *„střídání kurzů bylo náročné. Měla jsem třeba jen deset minut na to, abych si připravila na další hodinu a to se už děti střídaly mezi dveřmi.“*

Co oběma lektorkám vadilo, byla i špatná vnitřní komunikace mezi nimi. Zita si posteskla, že by úplně stačilo, aby *„spolu jednotlivé lektorky komunikovaly a dělaly si společné poznámky a postřehy z hodin, jak a co se osvědčilo, co by se mohlo udělat jinak, eventuálně použití dalších pomůcek.“* K tomu bohužel nedocházelo a postupně docházelo k nedorozumění mezi jednotlivými lektorkami a majitelkou licence. Zita k tomu ještě dodává, že jí bylo: *„vyčítáno nekvalitní vedení a byla mi předložena verze vedení lekcí majitelkou licence a řečeno, jak co a kdy kde říct, jak si poskládat aktivity,..."*

Ke špatné komunikaci docházelo někdy i mezi majitelkou a rodiči dětí ohledně náhrad zameškaných lekcí. Komunikační partnerka Zita prozradila, že: *„Informace podávané rodičům mohly být v pár případech podány lépe, informace týkající se náhradních lekcí nebyly skoro vůbec řešeny, rodiče pak byly s podmínkami vybrání náhradních lekcí zaskočeni.“* Majitelka totiž vypsala jen tři termíny na nejvíce oblíbená témata, a kdo se stihl přihlásit, mohl nahradit zameškanou hodinu. Kdo se nestihl přihlásit, tomu peníze propadly bez náhrady.

Tabulka 12: Problémy související s realizací programu Ostrov objevů

<p>Zita</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ v lekcích děti s větším věkovým rozdílem ➤ chystání a výroba vlastních ➤ nedostatečný počet pomůcek na didaktiku – nevyšly na každého ➤ docházení materiálu na tvoření ➤ počet dětí na lekci ➤ malé pauzy mezi lekcemi – nedostatek času na přípravu ➤ špatně podané informace s náhradou lekcí ➤ kritika majitelky ke způsobu vedení lekce ➤ špatná spolupráce s ostatními lektorkami
<p>Žaneta</p>	<ul style="list-style-type: none"> ➤ v lekcích děti s větším věkovým rozdílem ➤ chystání a výroba vlastních pomůcek na lekce ➤ nedostatečný počet pomůcek na didaktiku – nevyšly na každého ➤ docházení materiálu na tvoření ➤ počet dětí na lekci ➤ CD s falešnými písněmi, neodhadnutelné zvuky ➤ méně rozpracované pokračovací lekce ➤ malé pauzy mezi lekcemi – nedostatek času na přípravu ➤ kritika majitelky ke způsobu vedení lekce ➤ špatná spolupráce s ostatními lektorkami ➤ průchod na toalety přes učebnu

Zdroj: Vlastní výzkum.

8.2.3 Zpětná vazba od rodičů a dětí na program Ostrov objevů

Názory komunikačních partnerů ze stran lektorek na reakce rodičů v průběhu kurzu jsou potěšující, jak vyazuje *Tabulka 13*.

Jak vypovídá lektorka Zita: „*Ano, rodiče dětí z mých dvou kurzů se mnou byli spokojeni, dobře jsme komunicovali, i jsem se jich ptala na zpětnou vazbu o jednotlivých tématech a jaké aktivky se jim líbili nejvíc, co je bavilo a co třeba dělají i doma.*“ Na otázku, jaké aktivity nejvíce rodiče zaujaly, sdělila, že to byla například výroba domácí modelíny, kdy většina rodičů z její skupiny žádala o recept. Maminky zaujala i výroba dýní z papírků a korálků a také „pečení“ výrobků z moduritu ve vlastně vytvořené troubě z papíru. I lektorka Žaneta sdílela své nadšení s aktivitou rodičů v jednotlivých lekcích. Jak sama říká: „*Měla jsem fajn skupinu. Někteří mi i pomáhali s příběhem, krásně reagovali na divadlo, zasmáli jsme se. A to si myslím, že pro mě byla známka toho, že se jim to líbí, že se jim líbí i můj způsob vedení lekce.*“ Přiznala se, že ji velmi potěšilo, když na konci semestru dostala dárek od dětí a jejich rodičů. I takové momenty byly hnací, aby v tomto kurzu pokračovala další semestry.

Tabulka 13: Zpětná vazba

	Rodiče	Děti
Zita	Nadšení z různorodosti tvoření Ocenění výroby pomůcek - modelína Otevřená komunikace	Projevy nadšení v lekcích
Žaneta	Partneři při hrách, divadle Otevřená komunikace Na konci semestru ocenění - dárek	Vyprávění doma Fyzický kontakt – obejmutí, pohlazení, pusa

Zdroj: Vlastní výzkum.

Na lektorky reagovaly pozitivně i děti navštěvující kurz Ostrov objevů. Tím, že tento kurz přinášel něco nového, neotřelého, motivoval lektorky přinášet do lekcí zajímavé aktivity, které mnohdy samy vyzkoušely nejprve na svých dětech. Lektorka Zita vypráví, jak doma *„několikrát procházeli témata a společně jsme doma tvořili a procházeli aktivity. Rozebrat jedno téma všema smysly bylo pro mě vážně super.“*

Komunikační partnerka Žaneta říká, že vždy bylo pro ni odměnou to, jaké měly děti reakce v lekcích, jak je baví zkoušet nové věci, činnosti, jak se těší na další hodinu a jak rodiče vypráví, co vše z kurzu si museli zopakovat doma. Odměnou pro ni bylo i nenadálé obejmutí: *„Třeba najednou ke mně přiběhl chlapeček a obejmul mě. Předtím jen pobíhal a vypadalo to, že ho nic nezajímá a pak najednou obejmutí.“*

8.3 SWOT analýza

Na základě rozhovorů, které byly uskutečněny s rodiči, kteří navštěvovali kurz jako doprovod pro své děti, i s lektorkami vedoucí tento kurz, jsem vytvořila SWOT analýzu, která nastínila silné stránky, jenž jsou ovlivnitelné z vnitřku organizace a které vykazují pozitivní náhled na tento kurz. Slabé stránky lze chápat jako negativní činitele, které mohou ovlivnit správný chod programu Ostrov objevů.

Oproti tomu příležitosti a hrozby nejsou ovlivněny přímou činností daného člověka, ale závisí na externích vlivech. U příležitostí se jedná o pozitivní vlivy, které se očekávají a mohou ovlivnit podnikání. Hrozby jsou jevy, které nejsou ovlivnitelné člověkem, ale které mohou ohrozit podnikání.

Při podrobnějším zkoumání jsem došla k závěru, že by bylo vhodnější se zaměřit na silné a slabé stránky tohoto programu, jak z pohledu rodičů, tak i z pohledu lektorů. Dospěla jsem k názoru, že k tomu mi pomůže vytvoření SWOT analýzy, která se zaměří na silné a slabé stránky tohoto programu, ale též ukáže příležitosti a hrozby, které by se v budoucnu mohly objevit při stejné realizaci tohoto programu.

Tabulka 14: SWOT analýza vytvořená na základě rozhovorů s komunikačními partnery

<p>Silné stránky:</p> <ul style="list-style-type: none"> Míra specializace Vyškolení zaměstnanci Konkurenční doložka Školení pro lektory Licence Výborná lokalita Ukázkové lekce Jméno kurzu pro lokalitu Jihočeský kraj – Ostrov objevů – Univerzita pro batolata Aktivita rodičů Nižší počet dětí na hodině 	<p>Slabé stránky:</p> <ul style="list-style-type: none"> Fluktuace zaměstnanců Vysoké počáteční náklady Vyšší cena kurzu Jednodenní školení zaměstnanců Nízká didaktická vybavenost lektorů Vyšší počet dětí na hodině při náhradách Nemožnost nahradit všechny zameškané lekce
<p>Příležitosti:</p> <ul style="list-style-type: none"> Příspěvek od pojišťovny na kurz Další vzdělávání lektorů Zvýšení počtu učících lektorů Nižší počet dětí na hodině 	<p>Hrozby:</p> <ul style="list-style-type: none"> Podobné výukové programy u konkurence Levnější kroužky pro děti v tomto věku Nižší kupní síla Rodiče budou nespokojeni s výukou – čas, množství dětí na hodině, průběh lekce

9 DISKUZE

V provedeném výzkumném šetření bylo vybráno devět komunikačních partnerek. Sedm komunikačních partnerek zastupovalo názory rodičů, kteří doprovázeli jejich děti na program Ostrov objevů v Českých Budějovicích. Zbylé dvě komunikační partnerky byly lektorky, které do programu Ostrov objevů v Českých Budějovicích nastoupily po jeho otevření.

Nejprve bylo vybráno deset komunikačních partnerek z řad rodičů, které měly být prvním výzkumným souborem, kde byl vyjádřen názor na program Ostrov objevů ze strany rodičů. Ale dvě z nich odmítly spolupracovat a další odpovídala stroze, tudíž její odpovědi nebyly zahrnuty do výzkumného souboru pro jejich nedostatečnou vypovídající hodnotu.

Důvěryhodnost vyslovených argumentů na realizaci tohoto programu, vycházela z pořízených nahrávek od více informačních zdrojů, které byly následně doslovně přepsány, čímž bylo dodrženo kritérium neutrality a tento sběr dat byl podroben analýze otevřeného kódování. Lze se spolehlivostí tvrdit, že výsledky by byly opakovatelné, pokud by se zkoumání uskutečnilo znova u stejných osob a v podobném kontextu. Tím bylo zachováno kritérium hodnověrnosti dle Lincolna a Guby (1985, In Hendl, 2016). Nelze však stoprocentně potvrdit, že kritérium upotřebitelnosti bylo dodrženo, jelikož zjištěné skutečnosti nelze aplikovat v jiném prostředí.

Na základě těchto kritérií je možno učinit několik dílčích závěrů:

1) Kurz Ostrov objevů je možno hodnotit jako přínosný pro fyzický i mentální rozvoj dětí, a to jak na základě výpovědí jejich matek, tak na základě pozorování těchto dětí v průběhu jednotlivých hodin.

Zároveň však platí, že vzhledem ke skutečnosti, že kurz navštěvovaly děti ve věku cca jeden až tři roky, tato přínosnost s narůstajícím věkem klesá. Největší význam měl tento kurz pro osobní rozvoj nejmenších dětí, jejichž pozornost je však také nejtěžší udržet.

V tomto období totiž děti udrží pozornost zpravidla jen krátkou dobu. I jejich paměť je krátkodobá. Souvisí to s nedostatečnou orientací v čase (Splavcová & Kropáčková, 2016).

2) Z výpovědí matek vyplývá, že byly s kurzem v zásadě spokojené a hodnotily jej kladně po stránce obsahové, i po stránce jeho přínosu pro jejich děti. Nejvíc matky ocenily, že dítě zkoumá a objevuje nové věci skrze zapojení všech smyslů a tak dle nich docházelo k rozvoji dětského intelektu.

I Montessori (2018) vnímala důležitost takového dětského bádání, kdy bylo využito smyslového vnímání jako důležitého nástroje pro rozvoj inteligence.

Tím, že dítě porovnávalo různé materiály (voda, písek, bahno...) nejen zrakem, ale prozkoumalo hmatem jejich strukturu a někdy i ochutnalo, jak slané může být moře či drsný písek, bylo pro rodiče stejně důležité, jako rozvíjení intelektu dítěte. Tento názor schvaluje Bacus (2015), která říká, že: *„K tomu, abychom se naučili něco nového, nám nepomáhá jen hlava, ale učíme se prostřednictvím všech smyslů.“* (Bacus, 2016, s. 125)

Dle Mühlfeita a Novotné (2018) je nejcennější, když si dítě může na věci přijít samo. Tím, že byly aktivity připraveny přímo pro děti od roku do tří let, mohly děti zkoumat, objevovat, experimentovat bez velké asistence rodičů či lektorek. K mnohým poznatkům tak došly samostatně, pokud jim byl ponechán prostor a čas. O možnosti samostatného experimentování v tomto věku mluví i Splavcová a Kropáčková (2016). Tuto myšlenku potvrzuje i Frainet (In Caiatiová a spol., 1994), který se zamýšlí nad vzděláváním dětí v tomto věku. Potvrzuje, že nejdůležitější je, aby dítě samo jednalo a tvořilo.

3) Zároveň je možné z výpovědí matek také vyčíst, že tento kurz není jedinou nabídkou na trhu a také nepatří k nejlevnějším. Většinou se zúčastnily pouze jednoho semestru, kdy pak získaly pocit, že vynaložené finanční prostředky nepřinášejí zcela to, co bylo z jejich strany očekáváno. Celkem často vyhodnotily kurz jako zpestření času pro sebe na mateřské dovolené, popř. zpestření času svých dětí s tím, že jsou přesvědčeny, že osobnostní rozvoj dítěte by bez návštěvy tohoto kurzu neprobíhal nijak diametrálně odlišným způsobem. Pokud mluvily o některých emočních projevech, které se začaly více objevovat po docházení do tohoto programu, jednalo se především o „objetí“ či „dávání pus“ jiným dětem. Podobné projevy sympatie též zmiňovaly lektorky působící v tomto programu. Tuto charakteristiku osobitějších a přátelštějších kontaktů dvouletých dětí ke svým vrstevníkům potvrzují i Allen

a Marotz (2002). S čímž souhlasí i Helus (2011), kdy říká, že postupem času si dvouleté dítě začíná všimnout druhých dětí a vyhledává jejich společnosti.

4) Z pohledu lektorek je možno učinit závěr, že prvotní myšlenka kurzu Ostrov objevů byla přijata s nadšením. Bohužel organizační a především materiální zabezpečení tohoto kurzu bylo pro obě lektorky velkým zklamáním, které se nadále prohloubilo, když došlo k nepochopení snahy odstranit tento problém osobní iniciativou a vlastními finančními prostředky při pořizování dodatečného pracovního materiálu ze strany majitelky licence tohoto programu. Tato jejich snaha byla vyhodnocena ze strany majitelky licence za nedovolené odchylení se od tematického plánu programu Ostrov objevů, k jehož dodržování se přijetím spolupráce zavázaly. Toto „nepochopení“ vedlo až k ukončení spolupráce na tomto programu a není možné jej hodnotit pozitivně ve vztahu k začínající pedagogické činnosti těchto lektorek.

5) Samy lektorky potvrdily myšlenku vyslovenou Splavcovou a Kropáčkovou (2016), že při přípravě jednotlivých lekcí bylo důležité zajistit takové optimální podmínky, kdy by byly střídány klidové aktivity s pohybem. Specifičnost práce vnímaly v individuálním přístupu k dítěti, který by měl být přizpůsoben věku dítěte.

Zároveň si byly lektorky vědomy toho, že pro většinu aktivit byla nutná aktivní spolupráce rodičů.

Přestože lektorky neměly předešlé pedagogické zkušenosti, řídily se převážně intuicí a vlastními zkušenostmi vycházejícími z výchovy svých dětí.

6) Mühlfeit a Novotná (2018) hovoří o tom, že dítě je jako houba, která do sebe nasává vše, co vidí, slyší a vnímá a veškeré tyto informace se ukládají do podvědomí dítěte, což se sice v průběhu kurzu příliš neprojevilo, ale matky později hovořily o tom, jak dítě často doma zpívalo písně, které zazněly v průběhu lekce, a někdy vyžadovalo opakování činností, které je v průběhu lekce zaujaly. Často to byly činnosti zaměřené na práci s vodou či výtvarné aktivity.

7) V teoretické části bylo též uvedeno, že řeč je důležitý prostředek k podělení se o myšlenky s ostatními (Montessori, 2018). Ani tato vyřčená domněnka se v průběhu kurzu zcela nepotvrdila, neboť děti v tomto věku nemají ještě plně vyvinut jazykový kód a často se svým okolím komunikují neverbálně či mají vytvořenou vlastní řeč, které často rozumí jen jejich blízcí.

8) Pokud bychom vycházeli z předpokladu, že hra vychází z přirozených potřeb dítěte (Grůzová & Syslová, 2015), museli bychom vzít v potaz, že charakteristickým znakem hry dětí v batolecím věku je její paralelnost (Helus, 2004).

V průběhu kurzu Ostrov objevů, byl tento názor několikrát potvrzen, kdy děti navštěvující kurz si často hrály vedle sebe, nikoli spolu a pro lektorky bylo obtížnější motivovat děti, aby se zapojily do společné činnosti.

Závěrem bychom si měli uvědomit, že vzdělávání dětí není soutěž o to, kdo bude mít nejlepší, nejrychlejší a nejchytřejší dítě. Protože dítě velice dobře chápe, když se rodič zaměří jen na výsledek a tak, pokud dostává takovou zpětnou vazbu, snaží se neselhat a tento tlak na jeho osobu mu dává jednu informaci, a to, že je jedno, jakým způsobem dosáhne výsledku, hlavně, že uspěje. Pokud však dítě pracuje s takovou informací, nemůže se posouvat dál, zlepšovat a být kreativní. Jen se soustředí na činnost samotnou, aby se zavděčilo rodičům (Mühlfeit & Novotná, 2018).

Proto pro děti by se v raném období nemělo poznávání světa stát povinností, kdy by se s velkým úsilím snažily svým rodičům zavděčit a svá „selhání v očích rodičů“ vnímaly jako neodpuštělnou chybu. Pokud by dítě bylo často pod tímto opakovaným tlakem perfekcionismu, mohl by vzniknout dle Heluse (2004) tzv. syndrom neúspěšné osobnosti. Jedná se o: *„prožitkově-postojový psychický komplex vyplývající z předchozích zkušeností jedinice s neúspěchem a upevnění v jeho osobnosti jako trvalá vlastnost, nepříznivě ovlivňující jeho jednání a výkony budoucnosti vždy, když se rozhoduje o úspěchu či neúspěchu.“* Helus (2004, s. 137)

ZÁVĚR

Každé dítě se chce od přírody učit. Na rozdíl od dospělých se neustále setkává s novými věcmi a situacemi, které jej zajímají a je potřeba je prozkoumat. Najednou se z něj během chvíle stává výzkumník, vynálezce i objevitel v jedné osobě. Pomocí všech pěti smyslů objevuje nové zvuky, chutě i vůně a vytváří si svůj obraz o nekonečnosti světa. Na většině toho, co se naučilo do sedmi let, pak staví celý život.

Tím, že vzdělávání začíná už v prvních letech jeho života, je vše pro něj nové, inspirující, zajímavé. Z této filosofie vychází mnoho vzdělávacích programů zaměřených pro děti do tří let.

Smyslem bakalářské práce bylo zmapovat průběh kurzu Ostrov objevů v Českých Budějovicích, a to v podstatě ze tří úhlů. Na jedné straně z pohledu spokojenosti dítěte s tímto kurzem a současně také z pohledu přínosnosti tohoto kurzu na fyzický a psychický rozvoj dítěte, na druhé straně z pohledu spokojenosti rodičů (v tomto konkrétním případě pouze matek) s tímto kurzem a současně také s přínosem tohoto kurzu pro ně jako rodiče a nakonec z pohledu lektorek na tento kurz, a to opět z pohledu přínosu kurzu pro ně jako pro začínající pedagožky, tak z pohledu přínosu pro jimi lektorované děti.

Je tak možno shrnout, že kurz Ostrov objevů je rozhodně přínosný na fyzický i mentální rozvoj dětí a zajímavým způsobem rozšiřuje zatím stále nedostatečnou nabídku podobných aktivit pro nejmenší děti, ale zároveň by bylo velice přínosné omezit věkovou kategorii účastníků se dětí na přibližně jeden až dva roky, popř. rozdělit tento kurz do dvou věkových kategorií a zároveň rozvolnit pravidla tohoto kurzu tak, aby tematický plán nebyl nepřekročitelnou mezí, nýbrž pouze určitým doporučeným rámcem, v jehož mantinelech byl měl lektor určitou „volnost“ přizpůsobit se požadavkům konkrétním dětí a rodičů v rámci jednotlivých kurzů, neboť skladba navštěvujících osob je v každém semestru velice individuální.

Tento závěr je možné učinit i přes skutečnost, že lektorky kurzu neměly předchozí pedagogické zkušenosti a při jeho vedení se řídily především intuicí a svými osobními

zkušenostmi získanými při výchově vlastních dětí. Jak bylo během výzkumu zjištěno, tento kurz byl právě lektorkami vnímán jako jedna z prvních možností tyto pedagogické zkušenosti získat a posunout se tak dále směrem k výkonu této náročné, ale bezesporu přínosné profese.

SEZNAM POUŽITÝCH ZDROJŮ

ALLEN, K. Eileen a Lynn R. MAROTZ. *Přehled vývoje dítěte: od prenatálního období do 8 let*. Vyd. 2. Přeložil Petra VLČKOVÁ. Praha: Portál, 2002. Rádci pro rodiče a vychovatele. ISBN 80-7367-055-0.

BACUS-LINDROTH, Anne. *Vaše dítě ve věku od 1 do 3 let*. Vydání třetí. Přeložil Lucie HUČÍNOVÁ. Praha: Portál, 2015. ISBN 978-80-262-0902-7.

CAIATI, Maria, Světlana DELAČOVÁ a Angelika MÜLLEROVÁ. *Volná hra: zkušenosti a náměty*. Praha: Portál, 1994. Výchova dětí od 3 do 8 let. ISBN 80-7178-011-1.

CAILLOIS, Roger. *Hry a lidé: maska a zavraždění*. Přeložil Nina VANGELI. Praha: Nakladatelství Studia Ypsilon, 1998. ISBN 80-902482-2-5.

Center on the Developing Child (2012). *Executive Function* (InBrief). [online]. 2019 [cit. 2019-05-23]. Dostupné z: <https://developingchild.harvard.edu/resources/inbrief-executive-function/>.

GRAY, Peter. *How Early Academic Training Retards Intellectual Development: Academic skills are best learned when a person wants them and needs them*. *Psychologytoday* [online]. 03.06.2015 [cit. 2019-05-24]. Dostupné z: <https://www.psychologytoday.com/us/blog/freedom-learn/201506/how-early-academic-training-retards-intellectual-development>.

GRAY, Peter. The Value of Play I: The Definition of Play Gives Insights: Freedom to quit is an essential aspect of play's definition. *Psychologytoday.com* [online]. 09.12.2008 [cit. 2019-05-24]. Dostupné z: <https://www.psychologytoday.com/intl/blog/freedom-learn/200811/the-value-play-i-the-definition-play-gives-insights>.

GRŮZOVÁ, Lucie a Zora SYSLOVÁ. *Dvouleté dítě v předškolním vzdělávání*. 1., elektronické vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2015. 64 s. ISBN 978-80-210-8114-7.

HAINSTOCK, Elizabeth G. *Metoda Montessori a jak ji učit doma: předškolní léta*. Hodkovičky [i.e. Praha]: Pragma, c2013. ISBN 978-80-7349-370-7.

HECKMAN, James. *School, Skills and Synapses*. 2008. Dostupné z: https://heckmanequation.org/www/assets/2017/01/Schools_Skills_Synapsis.pdf.

HELUS, Zdeněk. *Dítě v osobnostním pojetí: obrat k dítěti jako výzva a úkol pro učitele i rodiče*. Praha: Portál, 2004. Pedagogická praxe. ISBN 80-7178-888-0.

HENDL, Jan. *Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace*. Čtvrté, přepracované a rozšířené vydání. Praha: Portál, 2016. ISBN isbn978-80-262-0982-9.

HORKÁ, Hana a Zora SYSLOVÁ. *Studie k předškolní pedagogice*. Brno: Masarykova univerzita, 2011. ISBN 978-80-210-5467-7.

KATZ, Lilian G. Lively Minds. *Distinctions between academic versus intellectual goals for young children*. *Psychologytoday* [online]. www.DEYproject.org, 2015, 04.2015 [cit. 2019-05-24]. Dostupné z: <https://deyproject.files.wordpress.com/2015/04/dey-lively-minds-4-8-15.pdf>.

KAUL, Claus-Dieter a Christiane WAGNER. *Montessori konkrétně: 1. Praktický život a smyslová výchova*. Praha: Maitrea, 2014. ISBN 978-80-7500-053-8.

KAUL, Claus-Dieter a Christiane WAGNER. *Montessori konkrétně: 3. Jazyk*. Praha: Maitrea, 2015. ISBN 978-80-7500-055-2.

KERN, Hans, Christine MEHL, Hellfried NOLZ, Martin PETER a Regina WINTERSPERGER. *Přehled psychologie*. Vydání páté. Přeložil Magdalena VALÁŠKOVÁ. Praha: Portál, 2015. ISBN 978-80-262-0871-6.

KOPŘIVA, Pavel. *Respektovat a být respektován*. 3. vyd. Kroměříž: Spirála, 2008. ISBN 978-80-904030-0-0.

KOŤÁTKOVÁ, Soňa. *Hry v mateřské škole v teorii a praxi*. Praha: Grada, 2005. Pedagogika (Grada). ISBN 80-247-0852-3.

KOŤÁTKOVÁ, Soňa. *Dítě a mateřská škola*. Praha: Grada, 2008. Pedagogika (Grada). ISBN 978-80-247-1568-1.

Kurzy. *Ostrov objevů* [online]. c 2011- 2017 [cit. 2019-05-14]. Dostupné z:

<http://www.ostrovobjevu.cz/kurzy.html>.

LANGMEIER, Josef a Dana KREJČÍŘOVÁ. *Vývojová psychologie*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Grada, 2006. Psyché (Grada). ISBN 80-247-1284-9.

MATĚJČEK, Zdeněk. *Prvních 6 let ve vývoji a výchově dítěte: normy vývoje a vývojové milníky z pohledu psychologa: základní duševní potřeby dítěte: dítě a lidský svět*. Praha: Grada, 2005. Pro rodiče. ISBN 80-247-0870-1.

MERTIN, Václav a Ilona GILLERNOVÁ, ed. *Psychologie pro učitelky mateřské školy*. 2., rozš. a přeprac. vyd. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-627-8.

MONTESORI, Maria. *Absorbující mysl: vývoj a výchova dětí od narození do šesti let*. Přeložil Radek GLABAZŇA. Praha: Portál, 2018. ISBN 978-80-262-1393-2.

MÜHLFEIT, Jan a Melina COSTI. *Pozitivní leader: jak energie a štěstí pohánějí špičkové týmy na cestě k úspěchu*. Přeložil Viktor JUREK. V Brně: Management Press, 2017. ISBN 978-80-265-0591-4.

MÜHLFEIT, Jan a Kateřina NOVOTNÁ. *Odemykání dětského potenciálu*. V Brně: Management Press, 2018. ISBN 9788072615629.

ŘÍČAN, Pavel. *Cesta životem: [vývojová psychologie] : přepracované vydání*. 3. vyd. Praha: Portál, 2014. ISBN 978-80-262-0772-6.

SPLAVCOVÁ, Hana a Jana KROPÁČKOVÁ. *Vzdělávání dětí od dvou let v MŠ*. Praha: Portál, 2016. ISBN 978-80-262-1042-9.

SVOBODOVÁ, Eva a Hana ŠVEJDOVÁ. *Metody dramatické výchovy v mateřské škole*. Praha: Portál, 2011. ISBN 978-80-262-0020-8.

SVOBODOVÁ, Eva, Miluše VÍTEČKOVÁ a kol. *Osobnost předškolního pedagoga: sebereflexe, sociální kompetence a jejich rozvíjení*. Praha: Portál, 2017. ISBN 978-80-262-1243-0.

ŠPAŇHELOVÁ, Ilona. *Slovník dětského světa aneb Rozumíme si?* Praha: Mladá fronta, 2006. ISBN 80-204-1513-0.

ŠULOVÁ, Lenka. *Raný psychický vývoj dítěte*. Praha: Karolinum, 2005. ISBN 80-246-0877-4.

ŠVEJCAR, Josef a kol. *Péče o dítě*. Praha: Havlíček Brain Team, 2009. ISBN 978-80-87109-14-4.

TĚTHALOVÁ, Marie. *Dvouleté děti jsme v mateřských školách měli vždy*. Rodina [online]. c 10. 7. 2017 [cit. 2019-05-14]. Dostupné z: <http://www.rodina.cz/clanek11049.htm>.

VÁGNEROVÁ, Marie. *Vývojová psychologie: dětství a dospívání*. Praha: Karolinum, 2005. ISBN 80-246-0956-8.

WOOLFSON, C. Richard. *Bystré dítě - batole*. Praha: Ottovo nakladatelství, s.r.o., 2004. ISBN 80-7360-004-8.

SEZNAM PŘÍLOH

Příloha č. 1 – Informovaný souhlas

Příloha č. 2 – Struktura otázek pro rozhovor s rodiči

Příloha č. 3 – Struktura otázek pro rozhovor s lektorkami

Příloha č. 4 – přepis rozhovoru s rodičem

Příloha č. 5 – přepis rozhovoru s lektorkou programu Ostrova objevů

Příloha č. 6 – Rozvoj pohybu dle M. Montessori

Příloha č. 1 – Informovaný souhlas

INFORMOVANÝ SOUHLAS S ÚČASTÍ NA VÝZKUMU

zaznamenaného pro účely výzkumného projektu bakalářské práce

Zkušenosti s realizací Univerzity pro batolata – programem Ostrov objevů

Bakalářská práce vedena na katedře: Katedra pedagogiky a psychologie

Obor: Učitelství pro mateřské školy

Studijní program: Specializace v pedagogice

Studentka: Markéta Korbelová

Cílem bakalářské práce je popsat zkušenosti s realizací Univerzity pro batolata – programem Ostrov objevů. Dále je cílem vhléd do problematiky rozvoje a aktivního učení dvouletých dětí.

Pro výzkum je zásadní získat informace o situaci, postojích a názorech rodičů, kteří se svými dětmi navštěvovali kurz Ostrov objevů v Českých Budějovicích.

- pro výzkumné účely nejsou důležité Vaše osobní údaje
- máte právo kdykoli na cokoli odmítnout odpověď
- nahrávka rozhovoru bude ihned po přepsání anonymizována
- všechny veřejně přístupné výstupy z výzkumu budou citovány pro zachování anonymity pod jiným jménem

Souhlasím s poskytnutím rozhovoru Markétě Korbelové pro účely výše popsaného výzkumného projektu.

V

dne

_____
Podpis respondenta

_____
Podpis výzkumníka:
Markéta Korbelová

Příloha č. 2 – Struktura otázek pro rozhovor s rodiči

Který z nejvyšších dosažených stupňů vzdělání máte?

V jaké lokalitě bydlíte?

Dojížděli jste na kurz Ostrova objevů?

Pohlaví vašeho dítěte, s kterým jste navštěvovala kurz?

Jak staré bylo vaše dítě, když začalo navštěvovat kurz?

Jak staré bylo vaše dítě, když jste přestali navštěvovat kurz?

Navštěvovalo vaše dítě jeden či více semestrů? A proč?

Navštěvovalo vaše dítě mimo kurz Ostrova objevů ještě jiný kurz, kroužek? A proč?

Jakého zaměření byly ostatní kroužky, které vaše dítě navštěvovalo, navštěvuje?

Jaký je váš názor na zájmové kroužky, které jsou zaměřeny na děti do tří let?

Jak jste se dozvěděly o Ostrově objevů – Univerzita pro batolata?

Jak jste si představovaly, že bude kurz probíhat?

Jaká byla realita oproti představě?

Byli jste na ukázkové lekci, než jste se rozhodli, že budete chodit na kurz?

Jak na ukázkovou hodinu, lektorky, reagovalo vaše dítě?

Byl pro vás důležitý „názor“, reakce dítěte pro jeho zápis do kurzu?

Co ovlivnilo vaše rozhodnutí o zapsání vašeho dítěte do kroužku?

Souhlasil váš partner, abyste navštěvovali kurz?

Nahradil vás někdy partner na kurzu? Byl tam sám nebo jako váš doprovod?

Jak se mu to líbilo? Jak mu to šlo?

Jaký měl pocit z lektorky?

Řekl vám, co se mu nelíbilo a co ho naopak zaujalo?

Přemýšlel o tom, že by v průběhu opustil lekci?

Jak v lekcích reagovalo vaše dítě?

Když se mělo jít na lekci, těšilo se vaše dítě nebo bylo spíše neklidné, plačtivé?

Chtělo někdy odejít z lekce?

Jak reagovalo, když měla lekce, kurz končit?

Získalo si tam během lekcí nějaké kamarády? Setkáváte se i po skončení lekcí?

Zvýšila se jeho nemocnost během té doby, co chodilo na kurz?

Pokud se zpětně ohlédnete, máte pocit, že vynaložené peníze stály za to?

Jak jste byli spokojeni s rozsahem kurzu?

Měli jste možnost si ověřit, že byl dodržen obsah daného kurzu, lekcí?

Přinesl tento kurz už nějaké výsledky? Jaké?

Doporučila byste tento kurz svým kamarádkám?

Co se vám na kurzu nejvíce líbilo?

Co se vám naopak vůbec nelíbilo? Co bylo nejhorší?

Dokážete zhodnotit, zda nějaká lekce byla nad úroveň ostatním?

Dokážete zhodnotit, zda nějaká lekce byla pod úroveň ostatním?

Pokud byste se měla znova rozhodnout, zda navštěvovat tento kurz, šla byste do toho znova?

Máte odsud nějaké přátele? Setkáváte se o po skončení lekcí?

Domníváte se, že absolvování kurzu Ostrova objevů bylo nápomocno k rozvíjení slovní zásoby vašeho dítěte?

Je vaše dítě, po navštěvování tohoto kurzu, více aktivnější v komunikaci se svými vrstevníky?

S dospělými?

Příloha č. 3 – Struktura otázek pro rozhovor s lektorkou programu Ostrova objevů

Než jste začala vést kurz, měla jste už nějaké zkušenosti s vedením jiného kurzu pro batolata?

Čerpala jste ze zkušeností z osobního života, z výchovy vlastních dětí?

Odkud jste čerpala informace o vzdělávání dětí do třech let?

Máte vzdělání týkající se předškolní pedagogiky nebo pedagogiky volného času?

Prošla jste školícím kurzem, než jste začala sama vést kurz Ostrov objevů?

Byla jeho délka dostačující k tomu, abyste měla povědomí o tom, jak vést kurz?

Byla vám pracovní náplň, činnosti dostatečně vysvětleny?

Byla stanovena určitá vnitřní pravidla, podle kterých jste se měla řídit?

Držela jste se pevně toho, jak vést lekce nebo jste se snažila o jejich oživení. Přenesla jste do lekcí vaše nápady?

Byl respektován váš způsob vedení lekcí, vaše nápady, jak oživit lekce?

Přizpůsobovala jste lekce dle věku dětí?

Vedla jste lekce jinak pro roční děti a jinak pro dvouleté? V čem to bylo jiné?

Je podle vás práce s ročním dítětem jiná než s dvouletým?

Jaké specifické pomůcky nabízel kurz pro vzdělávání a výchovu batolat?

Jaká byla komunikace mezi vámi a rodiči? Respektovali váš způsob vedení lekcí?

Dávala jste prostor pro zpětnou vazbu od rodičů?

Měla jste pocit, že vaše práce má smysl, že někam vede, má přínos pro děti? A v čem jste to viděla nejvíce?

Měla jste pocit, že něco v lekcích scházelo, týkající se tématu a způsobu podávání nových informací?

Jaké podmínky by měl dle vás kurz splňovat, aby mohl kvalitně vzdělávat děti mladších tří let? (uzpůsobené materiální podmínky – hračky, nábytek, počet dětí, personální kvalifikace)

Myslíte, že byly v kurzu vytvořeny speciální podmínky pro batolata? (pomůcky, prostor ...)

Jaké druhy podmínek byly zajištěny a které ne? (materiální, hygienické, bezpečnostní, personální ..)

Příloha č. 4 – přepis rozhovoru s rodičem

Poznámka: původní jméno dítěte i rodiče bylo kvůli anonymitě pozměněno.

„Jsem ráda, že jsme se mohly setkat. Mám připravených pár otázek, které se týkají programu Ostrov objevů v Českých Budějovicích, které jste navštěvovali, když jsem tam působila jako lektorka. Nejdřív se zeptám na nějaké základní údaje a pak už půjdeme více do hloubky. Takže začneme tím, že by mě zajímalo, který z nejvyšších dosažených stupňů vzdělání máte?“ *„Snad to nějak zvládneme s přestávkami. Mám vysokoškolské vzdělání ekonomického směru.“*

„Zajímá mě, v jaké lokalitě bydlíte?“ *„V Českých Budějovicích na Pražském sídlišti. Je to kousek od centra, kde je Madlenka.“*

„Když jste to tedy měly blízko do centra, dojížděli jste na kurz Ostrova objevů?“ *„Ne, jak jsem již říkala, měli jsme to opravdu blízko, chodili jsme na kurz pěšky.“*

„Nechci se ptát na jméno dítěte, kvůli zachování anonymity, ale pro můj výzkum bych ráda uvedla pohlaví dítěte, s kterým jste navštěvovala kurz. Je to možné?“ *„Ano, není problém. Mám dceru.“*

„Jak byla stará vaše dcera, když začala navštěvovat kurz?“ *„Začaly jsme chodit ve věku, který byl na úvodní schůzce doporučován. Dceři bylo kolem roku a půl.“*

„A kolik jí bylo, když jste přestali navštěvovat kurz?“ *„Skončily jsme, když jí byly dva roky a čtvrt.“*

„Navštěvovala jste s dcerou jeden či více semestrů? A proč?“ *„Důvod je úplně jasný, protože nás to bavil a chodily jsme do tří semestrů.“*

„To je hezký, stihly jste navštívit hodně ostrovů za ty tři semestry. Stačil vám tento kurz nebo jste navštěvovaly mimo kurz Ostrova objevů ještě jiný kurz, kroužek? A proč?“ *„Ano. Ještě jsme chodily do Yamahy. Ten byl zaměřen podobně jako „Ostrov“. Pak jsme ještě chodily na pohybový kroužek, protože dcera potřebovala se ještě pohybově vyřádit. Chyběl jí pohyb.“*

„Jakého zaměření byly ostatní kroužky, které jste navštěvovaly?“ *„Jak jsem už říkala předtím. Chodily jsme do Yamahy. To bylo částečně podobné „Ostrovu“. A pak na pohybový kroužek. Chybělo nám sportovní využití. A do roku a půl (to bylo před Ostrovem objevů) kurz plavání a ještě předtím od dvou měsíců jsem chodila do Pansofie, kde jsme si říkaly spoustu říkanek. Jo a po kurzu „Ostrova“ do Caplika na tanečky. To bylo dceři dva a půl.“*

„Vidím, že jste stihly proběhnout hodně kroužků. Měly jste to takové pestré. Jaký je tedy váš názor na

zájmové kroužky, které jsou zaměřeny na tak malé děti? „Mám je ráda. Děti určitě prospívají. Ale nesmí se to přehnat. Aby dítě nebylo přetěžováno. Mám pocit, že dítě pak rychleji mluví a socializuje se. Myslím si ale, že od doby, kdy si dítě vyhraje samo, by nemělo mít víc jak dva kroužky týdně. U nás to bylo od 2 let.“

„Docela by mne zajímalo, jak jste se dozvěděly o Ostrově objevů?“ „Asi jako většina. Chodili jsme tam do herničky, byla nám sympatická lektorka.“ **„Měla jste představu, jak bude kurz probíhat?“** „Určitě ano, bylo to přesně, jak bylo inzerováno. Jak jsem to slyšela před úvodní lekcí.“ **„Byla rozdílná realita oproti představě?“** „Shodná.“ **„Pochopila jsem dobře, že jste byly na ukázkové lekci, než jste se rozhodly, že budete chodit na kurz?“** „Ano. Hodinu jsme stihly.“ **„Jak na ukázkovou hodinu, lektorky, reagoval vaše dcera?“** „Byla jsem mile překvapená. Skvěle, hned se zapojovala.“ **„Takže byl pro vás důležitý „názor“, reakce dcery pro její zápis do kurzu?“** „Jistěže. Ano.“ **„A co nejvíce ovlivnilo vaše rozhodnutí o zapsání vaší dcery do kroužku?“** „Bylo toho víc. Obsah kurzu, cena, čas konání, prostředí a věk ostatních návštěvníků kurzu. Myslím tím děti.“

„Rozhodnutí, že budete navštěvovat kurz, bylo jen na vás nebo jste to probírala s vaším partnerem, abyste navštěvovali kurz?“ „Ano, řešíme spolu vše.“ **„A nahradil vás někdy partner na kurzu? Byl tam sám nebo jako váš doprovod?“** „Poštěstilo se, že jednou ano. Šel jako doprovod, fotil.“ **„Jak se mu to líbilo?“** „Skvěle, ale z pracovních důvodů byl jen na jedné lekci.“ **„Jaký měl pocit z lektorky?“** „Jsmo to moc nerozebírali. Myslím si, že byl spokojen.“ **„Řekl vám, co se mu nelíbilo a co ho naopak zaujalo?“** „Jak bych to řekla. No líbilo se mu to. Neřekl, že by byl zklamaný. Moc jsme to nerozebírali. Šel si to prostě užít.“

„Teď se zaměřím na to, jak v lekcích reagovalo vaše dcera?“ „Zapojovala se a bavilo jí to.“ **„Když se mělo jít na lekci, těšila se vaše dcera nebo byla spíše neklidná, plačtivá?“** „Těšila se. Vždycky se na kroužky těšila.“ **„Chtěla někdy odejít z lekce?“** „Ne. Má ráda tyhle aktivity.“ **„Jak reagovala, když měla lekce, kurz končit?“** „Bez problému. Dostala razítko a šly jsme do herničky. Na razítko se vždycky těšila. Chodily jsme domů s dvěma nebo třemi na ruce.“ **„Získala si tam během lekcí nějaké kamarády? Setkáváte se i po skončení lekcí?“** „Na kurz jsme šly s kamarády, s kterými se vídáme pravidelně. Takže nové jsme si ani nehledaly.“ **„Zvýšila se nemocnost dcery během té doby, co chodila na kurz?“** „Nemyslím si.“

„Pokud se zpětně ohlédnete, máte pocit, že vynaložené peníze stály za to?“ „*Pravdu? Ne. Prakticky to samé se dělalo i v Yamaze, navíc probíranou náplň znala dcera už dávno z domova. Přínos kurzu byl hlavně v socializaci – mojí i dcery. Obsah kurzu byl v pořádku, ale obdobně jsme probíraly ta samá témata i doma. Myslím, že adekvátní by byla poloviční cena kurzu.*“

„Jak jste tedy byla spokojena s rozsahem kurzu?“ „*V globálu si myslím, že je kurz postaven dobře. Některé děti, neznaly probíranou látku z domova, což je pro mě osobně nepochopitelné, ale bylo to tak. Těmhle dětem dal kurz mnoho. Dcera témata znala, takže to pro ni bylo jen opáčko, ale nenudila se. Učila se počkat, až budou hotové i ostatní děti.*“

„Měli jste možnost si ověřit, že byl dodržen obsah daného kurzu, lekcí?“ „*A víte, že ano? Ano, dle pracovního sešitu. Jestli se to dá takhle brát.*“

„Máte pocit, že přinesl tento kurz nějaké výsledky? Pokud ano, jaké?“ „*Asi jo. Dcera se učila lépe fungovat v kolektivu. Takže u nás v socializaci.*“

„Doporučila byste tento kurz svým kamarádkám?“ „*Asi takhle. Popsala bych jim, jak kurz funguje. Dala bych info i o ostatních kurzech, které jsme navštěvovaly, ale rozhodnutí zda chodit bych nechala na nich.*“

„Co se vám na kurzu nejvíce líbilo?“ „*Čisté prostředí, myšlenka přiblížení dětem učení komplexně a na některé pomůcky, které doma nemáme a na kurzu byly dostupné, např. kožešiny zvířat atd.*“

„A co se vám naopak vůbec nelíbilo? Co bylo nejhorší?“ „*Hrůza byla ukázka zvuků zvířat. Vůbec neodpovídala realitě. V době Albi tužek je to docela smutné.*“

„Dokážete zhodnotit, zda nějaká lekce byla nad úroveň ostatním?“ „*Byla to asi jedna z prvních lekcí. Jednalo se o lekci v prvním, zářijovém semestru, kdy děti dostaly možnost osahat si povrch těla zvířat.*“

„Dokážete zhodnotit, zda nějaká lekce byla pod úroveň ostatním?“ „*Nelíbila se mi lekce s tématem domov, kde tatínek seděl na gauči a maminka vařila, prala atd. Také se mi nelíbilo lekce se slepicemi, kde slepice měla levná peříčka z papírnickví v křiklavě modré barvě. Myslím, že v dnešní době se dají sehnat peříčka alespoň hnědá. Ale pokud se halasím s komplexností kurzu, tak by neměla slepice být modrá. Natož, když v každé lekci učím děti barvy.*“

„Pokud byste se měla znova rozhodnout, zda navštěvovat tento kurz, šla byste do toho znova?“ „*Ne. Děti už mám 2, časově je to tedy náročnější a nelíbila se mi i finanční náročnost kurzu, dala bych předost levnější variantě.*“

„Ted’ už se zeptám jen na dvě otázky a budeme končit. Domníváte se, že absolvování kurzu Ostrova objevů bylo

nápomocno k rozvíjení slovní zásoby vaší dcery?“ „*Ano, ale s dcerou jsem témata probírala i doma. Nemyslím si, že dcera dobře mluví zrovna kvůli Ostrovu objevů. Mluvila by i tak, protože často zpíváme, povídáme si a od mala jí učím říkanky. Největší přínos kurzu byl v socializaci a zpříjemnění si mateřské.*“ „**Takže si myslíte, že je vaše dcera, po navštěvování tohoto kurzu, více aktivnější v komunikaci se svými vrstevníky? S dospělými?“** „*Moje dcera je extrémně přátelská a komunikativní. To byla i před kurzem.*“

Příloha č. 5 – přepis rozhovoru s lektorkou programu Ostrova objevů

Poznámka: původní jméno lektorky bylo kvůli anonymitě pozměněno.

„Než jste začala vést kurz, měla jste už nějaké zkušenosti s vedením jiného kurzu pro batolata?“ „*Ano, vedla jsem cvičení pro batolata v dětském centru Caplík.*“ **„To je zajímavé, docela by mě zajímalo, jak dlouho, jste učila v Caplíku. Tedy cvičila s maminkami?“** „*Začalo to už, když se narodil syn. Nejdříve jsem chodila cvičit sama a pak mě napadlo, že by bylo fajn, kdyby nás bylo víc. Vlastně první bylo cvičení s kočárky, strolling se tomu říká. A pak jsem pár maminek přetáhla do Caplíka. Já jsem tam nejdříve chodila na cvičení a kojenecké plavání se synem. Skamarádila jsem se s Mirkou Caplovou a pak to šlo ráz na ráz.*“ **„Aha, takže první zkušenosti jste získala v Caplíku, jak mluvit s maminkami, jak vést děti. A pak jste chtěla zkusit něco jiného?“** „*V Caplíku jsem zůstala. Je to má srdcovka doted', ale jsem taková akční holka, chtěla jsem zkusit něco zajímavého a líbil se mi i ten název, myšlenka. Hodně mě to lákalo vést kurz Ostrov objevů.*“ **„A můžu se zeptat, jaký kurz jsi v Caplíku vedla? Byl to tento kurz? Myslím tím Ostrov objevů?“** „*Ostrov objevů jsem nemohla učit nikde jinde. Měla jsem podepsanou smlouvu. V Caplíku jsem měla pohybové cvičení, hry a zpívání. Vše dohromady. A to pro děti od jednoho roku do tří. A pak jsem ještě vedla vaničkování pro kojence. Později jsem měla ještě kurz tvoření pro starší děti.*“

„Aha, a když jste začala vést kurz Ostrov objevů, čerpala jste ze zkušeností z osobního života, z výchovy vlastních dětí nebo ze zkušeností z jiného mateřského centra?“ „*Ano – sama jsem maminka dvou dětí a učím se s nimi každý den – i oni mi neustále dokazují, že je každý jiný a i já se s nimi stále učím a poznávám a zjišťuji, jak individuální každý je a třeba ke každému přistupovat jiným způsobem.*“ **„To jste řekla krásně, myslím si, že to je hlavní myšlenka veškerého učení, v pedagogice.“** „*Děkuji (úsměv).*“ **„Máte tedy vzdělání týkající se předškolní pedagogiky nebo pedagogiky volného času?“** „*Ne nemám, mám vystudovaný obor: Ekonomika a management cestovního ruchu.*“ **„To je zajímavé a odkud jste tedy čerpala informace o vzdělání dětí do 3 let?“** „*Kolegyně z dětského centra, majitelka*

dětského centra, co mě zaučovala na cvičení a pak literatura a v kurz „výchova nevhovou“ okrajově 😊.“ **„Ty jo, takže kurz nevhovy, to je dneska dost oblíbený kurz a mnoho maminek ho zkusilo. Určitě vám tenhle kurz hodně pomohl s komunikací s malými dětmi.“**

„Ano, tenhle kurz můžu jen doporučit, hlavně mi pomohl získat nadhled, klid a některé věci řešit jiným způsobem. Určitě bych ho doporučila.“ **„Když mluvíme o kurzech, prošla jste kurzem, než jste začala sama vést kurz Ostrov objevů? Myslím tím kurzem, který vás opravňoval vést kurz Ostrov objevů.“** *„Ano, prošla jsem celým kurzem pro budoucí lektory v Praze.“* **„Myslíte si, že délka kurzu byla dostačující?“** *„Ano byla, myslím si, že takto rozvržené zaškolení bylo dostatečné.“* **„Ještě jsem se zapoměla zeptat, jak dlouho jste vedla tento kurz?“** *„Bohužel to byl jen jeden semestr. Došlo pak k neshodám, k nedorozumění, jak vést konkrétní lekce a taky jsem se více věnovala kurzům v mateřském centru Caplík.“* **„Teď zkusím jít trochu do hloubky. Byla vám pracovní náplň, činnosti dostatečně vysvětleny?“** *„Myslím si, že ano, že byla. Celý tento kurz byl pro mě motivační, srozumitelný, plně postačoval, vše bylo jasné, srozumitelné.“* **„Byla stanovena určitá vnitřní pravidla, podle kterých jste se měla řídit?“** *„Ano byla – nejen ze strany majitelky a zakladatelky Kurzů ostrova, ale jako lektori jsme měli i pravidla s majitelem licence. To vše jsme podepisovali při podepisování smlouvy v Praze.“* **„Držela jste se pevně toho, jak vést lekce nebo jste se snažila o jejich oživení. Přenesla jste do lekcí vaše nápady?“** *„Zpočátku ano, pak jsem se ale snažila své lekce oživit – minimálně část s tvořením mi po pár lekcích přišla na stále stejné téma, tak jsem se snažila aktivitky přizpůsobit dětem, měnit použité techniky, ovšem ze strany paní majitelky se to nesešlo s dobrým ohodnocením.“* **„To mě mrzí. Chápu to tedy dobře, že nebyl respektován váš způsob vedení lekcí?“** *„Ne nebyl, bylo mi vyčítáno nekvalitní vedení a byla mi předložena verze vedení lekcí majitelkou licence a řečeno jak co a kdy kde říct, jak si poskládat aktivity...“* **„To muselo být ale pro vás velmi nepříjemné zjištění. Dostala jste tedy za úkol se jít podívat na to, jak má být vedena správně lekce a to přímo k majitelce licence v Českých Budějovicích. Je to tak?“** *„Ano, je to tak.“*

(poznámka: odpověď lektorky mě tak zaskočila, že v tu chvíli jsem nebyla schopna plně a plyně navázat v rozhovoru.)

„Když se vrátíme na způsob, jak jste vedla vy jednotlivé lekce Ostrova objevů, přizpůsobovala jste lekce dle věku?“ „Ano – snažila jsem se poskládat si aktivítka tak, abych zaujala jak malé děti tak i ty starší a přesto že se mi na lekcích mnohdy sešly děti s větším věkovým rozdílem, aktivítka tomu byly uzpůsobeny, někdy zkráceny, někdy jsem ještě něco přidala, zkrátka tak aby se někdo nenudil anebo naopak nestihl něco dodělat.“ **„Takže pokud vycházím z toho, co jste řekla, tak jste vedla lekce jinak pro roční děti a jinak pro dvouleté? A v čem to bylo jiné?“** „Ano rozhodně – menší děti potřebovaly aktivítka hodně střídat, měnit pozice – sezení, hraní a opičí dráhu, starším dětem jsem zas nechala chvíli na dotvoření a dokončení aktivit, věnovali jsme tomu více času, aby si zvykali na dokončování a dotahování věcí do konce.“ **„Takže je podle vás práce s jednoletým dítětem jiná než s dvouletým?“** „Ano – každé vyžaduje pozornost trochu odlišnou – mladší jsou víc hravější, starší už chtějí odpovídat na otázky, jsou zkoumavější, potřebují vše zkusit. Více upoutáte jejich pozornost, jsou už komunikativnější,..." **„Musela jste tedy přizpůsobovat i pomůcky využívané na lekcích. Jaké specifické pomůcky nabízel kurz pro vzdělávání takto malých dětí?“** „Zas až tak specifické nebyly – byly to pomůcky, které lehce sežene každá maminka, snad jen ty obrázky a hlavní plachta (banner) na dané téma byly unikátní, většinu pomůcek jsem si chystala sama jako lektorka v rámci příprav na hodinu.“ **„Můžu se zeptat, jaké pomůcky jste si například připravovala? A jak na to reagovali rodiče?“** „Třeba domácí modelínu - rodiče byli nadšení, dala jsem všem recept. Pak tvoření z moosgummi pěnovky, tvoření z filcu a dělali jsme takové papírkové dýně s korálky - to mamky taky moc bavilo. No a pak jsem udělala tu troubu a z moduritu jsme pekli cukroví. Jo a různá razítka jsme ještě měli.“ **„Jaká byla komunikace mezi vámi a rodiči? Respektovali váš způsob vedení lekcí?“** „Ano, rodiče dětí z mých dvou kurzů se mnou byli spokojeni, dobře jsme komunikovali, i jsem se jich ptala na zpětnou vazbu o jednotlivých tématech a jaké aktivítka se jim líbily nejvíce, co je bavilo a co třeba dělají i doma.“ **„Vzpomene si, co třeba rodiče mile překvapilo, za vaše připravené aktivity?“** „Jistě, byla to domácí modelína. Chtěli po mě i recept a pracovali jsme

s ní i v jiných lekcích. Samozřejmě, že nejvíc děti a možná i rodiče bavily lekce, které byly o zvířatech a kde se zpívalo nebo byly překážkové dráhy.“ **„Měla jste tedy pocit, že vaše práce má smysl, že někam vede?“** „Ano, z těchto kurzů jsem byla nadšená a to nejen jako lektorka ale i jako matka, sama mám dvě děti a ty tento kurz milovaly. Doma jsme spolu několikrát procházely témata a společně jsme doma tvořili a procházeli aktivity, rozebrat jedno téma všema smysly bylo pro mě vážně super.“ **„Oproti tomu, měla jste pocit, že něco v lekcích třeba chybělo,....co se týče tématu?“** „Témata byla vybraná trefně, myslím, vše co děti zajímá, způsob podávání informací. Podávané informace na kurzu byly srozumitelné, pokud děti nevěděly, zopakovala jsem, co se po nich chce. Informace podávané rodičům mohly být v pár případech podány lépe, informace týkající se náhradních lekcí nebyly skoro vůbec řešeny, rodiče pak byly s podmínkami vybrání náhradních lekcí zaskočeni.“ **„Když se zpětně ohlédnete, jaké podmínky by měl kurz splňovat? Mluvím například o pomůckách, počtu dětí, způsobu vedení lekcí a tak dále?“** „Určitě by měly být menší skupinky dětí, aby bylo možné věnovat se každému dítěti, anebo alespoň dohlédnout a vidět, jak reaguje, taky děti věkově k sobě – aby se nestalo, že v kurzu budou dvě děti s ročním rozestupem, jen aby se kurz naplnil, dostatek pomůcek – aby každé dítě mělo svůj kus pomůcek požívaných v lekcích a nemusel se dělit, anebo se střídat – za tu cenu kurzu to tomu odpovídá, maminky si za to platí!!!! Nábytek – není tak důležitý – v učebně bohatě stačí plac na sezení na zemi, jeden stoleček a židličky, kde se dá tvořit a provádět aktivity u stolu, a pak pár pomůcek na cvičení na opičí dráhu, mnoho nábytku a hraček pak láká děti ke zvědavosti, otevírají skříně, koukají po hračkách a nesoustředí se tak, jak by bylo potřebné. Pokud už nějaký kus nábytku, tak zavíratelnou skřín, kam si lektorka vždy zavře pomůcky, které už nepotřebuje, anebo těsně před danou aktivitou vytáhne ty, které právě bude potřebovat a děti tak nejsou zbytečně rozptylovány veškerými pomůckami.“ **„Myslíte, že byly v kurzu vytvořeny speciální podmínky pro hladký průběh lekcí Ostrova objevů?“** „Dle mého ano, jen bych možná dala více prostoru mezi střídáním jednotlivých kurzů v daný den za sebou – bylo strašně málo času mez koncem a začátkem dalšího kurzu a maminky s dětmi se tam pak mísily a bylo to zmatečné.“ **„Jaké druhy podmínek o kterých jsme mluvily, byly asi nejvíce zajištěny?“** „No tak asi nejlépe byl zajištěn prostor učebny a bezpečnost, materiální

podmínky – mnoho pomůcek se řešilo na poslední chvíli a mnohdy nebyly ani vhodně zvolené a zajištěné v dostatečném počtu, mnohdy i některé suroviny coby pomůcky v týdnu došly a kurzy, které probíhaly koncem týdne, musely improvizovat nebo změnit danou aktivitu a využít tak jiných pomůcek. Dle mne to bylo nevhodné i pro prestiž – když si pak maminky spolu povídají z různých kurzů, co kdy a jak dělaly, zjišťovaly, že každá z nás dělá něco jiného. Na rozjezd byly tři lektorky, ty stačily, ale bylo by vhodné, aby spolu jednotlivé lektorky komunikovaly a dělaly si společné poznámky a postřehy z hodin, jak a co se osvědčilo, co by se mohlo udělat jinak, eventuálně použití dalších pomůcek.“

Příloha č. 6 – Rozvoj pohybu dle M. Montessori

Diagram č. 3:
Rozvoj pohybu

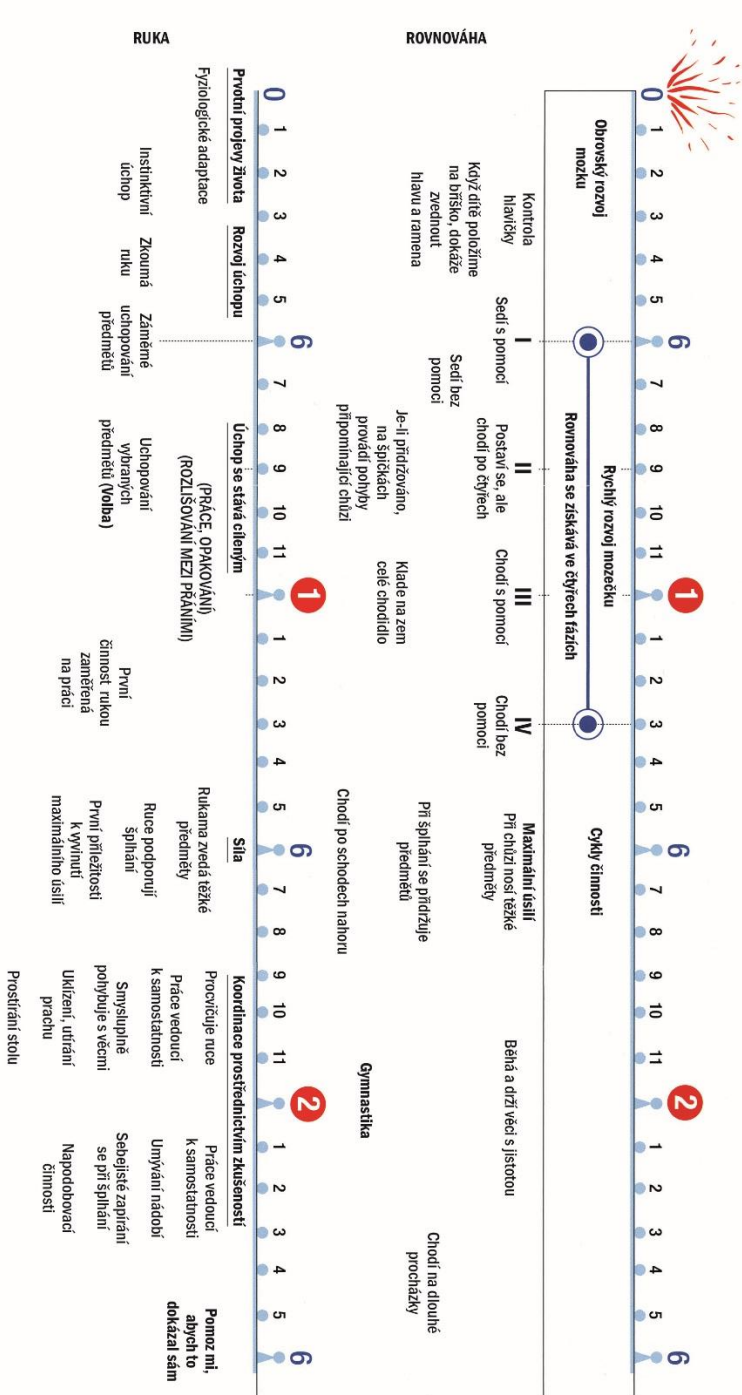

Diagram nalezí ke kapitole 15 Vyojí a napodobování.